

Frank, MM. Léon Gloden, Norbert Hauptert (par Mme Martine Mergen), Ali Kaes, Marc Lies (par Mme Nancy Arendt), Mme Martine Mergen, MM. Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Mme Tessy Scholtes, MM. Marc Spautz, Robert Weber, Lucien Weiler, Raymond Weydert, Serge Wilmes et Michel Wolter;

MM. Marc Angel, Alex Bodry, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Fernand Diederich, Georges Engel, Ben Fayot, Claude Haagen, Jean-Pierre Klein, Lucien Lux, Mme Lydia Mutsch, MM. Roger Negri, Ben Scheuer et Mme Vera Spautz.

Domadder wär den Ordre du jour ugehall.

8. Établissement d'une liste de trois candidats pour le poste de conseiller d'État

Esou wéi d'Gesetz vum 12. Juli 1996 iwwert Reform vum Statsrot an d'Artikelen 115 bis 125 vum Chambersreglement et virgesinn, stelle mer also haut eng Lëscht op vun dräi Kandidaten fir e Poste vum Conseiller beim Statsrot.

No den Dispositione vum Artikel 118 vum Chambersreglement huet d'Présidentekonferenz an hirer Réunioun vum 4. Oktober 2012 eng Kandidatelëscht mat fënnef Persounen arretéiert. Dat sinn, an alphabetescher Reiefolg: d'Madame Martine Deprez, Professer fir Mathematik, den Här Charles Hurt, Conseiller an der CSV-Fraktioun, d'Madame Claudine Konsbruck vum Ministère de la Justice, Direction des Affaires pénales et judiciaires, den Här Jean-Luc Linster, Gestionnaire vun der Linster bureau-tique S.à r.l., an d'Madame Karine Reuter, Notaire.

D'Chambersreglement gesäit vir, datt d'Ofstëmmung geheim a perséinlech ass. Et dierf also net par procuration ofgestëmmt ginn.

Nëmmen d'Voten iwwert déi offiziell déposiert Kandidature si valabel.

D'Wahl vum Kandidat erfollegt duerch eng absolut Majoritéit, woubäi déi wäiss...

Also ech géif lech wierklech bieden awer, vläicht e bëssen nozelauschteren!

...déi wäiss an ongültig Wahlziedelen net a Be-truecht gezu ginn.

Wa beim éischten Tour kee vun de Kandidaten déi absolut Majoritéit krut, kënn et zu engem Ballottage, an deem déi zwee Kandidaten ver-truede sinn, déi am éischten Tour déi meeschte Stëmme kritt hunn.

Am Ballottage geet eng einfach Majoritéit duer. Bei Stëmmegläichheet am éischten Tour kënn et zu engem Spezialtour fir d'Kandidate fir de Ballottage ze designéieren. Bei Stëmmegläich-heet am Ballottage entscheet d'Lous.

Et gëtt also fir jiddwer Kandidat eenzel ofge-stëmmt.

(Les députés du groupe politique déi gréng et des sensibilités politiques ADR et déi Lénk quittent la salle pour ne pas participer au vote.)

Vote du premier candidat

Mir fänken dann elo un ze stëmme fir den éischte Kandidat, an ech géif lech bieden, d'Stëmmziedelen auszedeele.

(Distribution des bulletins de vote)

Ech maachen elo den Appel nominal, fir d'Stëmmziedelen anzesammelen: den Här Claude Adam, d'Madame Diane Adehm, d'Madame Andrich-Duval Sylvie, den Här Angel, d'Madame Nancy Arendt, den Här André Bauler, den Här Bausch, den Här Berger, den Här Bettel, den Här Boden, den Här Bodry, d'Madame Brasseur, den Här Braz, den Här Clement, den Här Colombera, d'Madame Dall'Agnol, den Här Diederich, d'Madame Doerner, den Här Eicher, den Här Eischen, den Här Etgen, den Här Fayot, d'Madame Marie-Josée Frank, den Här Gibéryen, den Här Gira, den Här Glo-den, den Här Haagen, den Här Hauptert, den Här Henckes, den Här Kaes, den Här Kartheiser, den Här Klein, den Här Krieps, den Här Kox, den Här Lies, d'Madame Lorsché, d'Madame Loschetter, den Här Lux, den Här Meisch, d'Madame Mergen, den Här Meyers, ech selwer, d'Madame Mutsch, den Här Negri, den Här Oberweis, d'Madame Polfer, den Här Roth, den Här Scheuer, d'Madame Scholtes, den Här Marc Spautz, d'Madame Vera Spautz, den Här Serge Urbany, den Här Carlo Wagner, den Här Robert Weber, den Här Lucien Weiler, den Här Raymond Weydert, den Här Serge Wilmes an den Här Michel Wolter. Den Här Engel, hunn ech dee vergiess? Den Här Engel, bien entendu.

Ech hunn nach d'Madame Err hei stoen.

Sou! D'Sëtzung ass ënnerbrach.

(La séance est interrompue à 15.54 heures.)

* * *

(La séance est reprise à 15.58 heures.)

Mir fuere weider.

D'Stëmmziedele si folgendermoossen opge-deelt: Mir hunn en Total vun de Stëmmziedele vu 47, wäiss Stëmmziedelen zéng. Dat heescht, d'absolut Majoritéit ass 24 (veuillez lire: 19).

Et hu Stëmme kritt: d'Madame Martine Deprez 34, d'Madame Claudine Konsbruck zwou an den Här Jean-Luc Linster eng.

Domadder ass d'Madame Deprez als éischt Kandidatin gewielt.

Domadder wier dann och den éischte Wahl-gang erlaanscht, a mir fuere weider, fir den zweete Kandidat vun der Lëscht ze wielen.

Vote du deuxième candidat

Ech géif lech bieden, d'Stëmmziedelen ausze-deelen.

(Distribution des bulletins de vote)

Sou, ech maachen dann den Appel nominal, fir d'Stëmmziedelen anzesammelen: Här Claude Adam, d'Madame Diane Adehm, d'Madame Andrich-Duval Sylvie, den Här Marc Angel, d'Madame Nancy Arendt, den Här Bauler An-dré, den Här Bausch François, den Här Eugène Berger, den Här Xavier Bettel, den Här Fernand Boden, den Här Alex Bodry, d'Madame Anne Brasseur, den Här Félix Braz, den Här Lucien Clement, den Här Jean Colombera, d'Madame Dall'Agnol, den Här Diederich, d'Madame Doerner, den Här Eicher, den Här Eischen, den Här Engel, den Här Etgen, den Här Fayot, d'Madame Frank, den Här Gibéryen, den Här Gira, den Här Gloden, den Här Haagen, den Här Hauptert, den Här Henckes, den Här Kaes, den Här Kartheiser, den Här Klein, den Här Krieps, den Här Kox, den Här Lies, d'Madame Lorsché, d'Madame Loschetter, den Här Lux, den Här Meisch, d'Madame Mergen, den Här Meyers, ech selwer, d'Madame Mutsch, den Här Negri, den Här Oberweis, d'Madame Polfer, den Här Gilles Roth, den Här Jean-Paul Schaaf, den Här Ben Scheuer, d'Madame Tessy Scholtes, den Här Marc Spautz, d'Madame Vera Spautz, den Här Serge Urbany, den Här Wagner, den Här Robert Weber, den Här Weiler, den Här Ray-mond Weydert, den Här Wilmes an den Här Wolter.

An d'Sëtzung ass erëm ënnerbrach.

(La séance est interrompue à 16.03 heures.)

* * *

(La séance est reprise à 16.07 heures.)

D'Sëtzung geet erëm weider.

D'Stëmmziedele si folgendermoossen opge-deelt: Total vun de Stëmmziedelen: 45. Wäiss Stëmmziedelen: néng. Gültig Stëmmziedelen: 36. Absolut Majoritéit deemno 19.

An et hu Stëmme kritt: d'Madame Claudine Konsbruck 34 an den Här Charles Hurt zwou.

Domadder ass als zweete Kandidat d'Madame Konsbruck gewielt.

Vote du troisième candidat

Mir kommen dann elo zu der Wahl vum drët-te Kandidat, wou ech lech dann och nach eng Kéier géif bieden, d'Stëmmziedelen auszedeelen.

(Distribution des bulletins de vote)

Ech maachen den Appel nominal, fir d'Stëmm-ziedelen anzesammelen: den Här Adam, d'Madame Adehm, d'Madame Andrich, den Här An-gel, d'Madame Arendt, den Här Bauler, den Här Bausch, den Här Berger, den Här Bettel, den Här Boden, den Här Bodry, d'Madame Brasseur, den Här Braz, den Här Clement, den Här Colombera, d'Madame Dall'Agnol, den Här Diederich, d'Madame Doerner, den Här Eicher, den Här Eischen, den Här Engel, den Här Etgen, den Här Fayot, d'Madame Frank, den Här Gibéryen, den Här Gira, den Här Gloden, den Här Haagen, den Här Hauptert, den Här Henckes, den Här Kaes, den Här Kartheiser, den Här Klein, den Här Krieps, den Här Kox, den Här Lies, d'Madame Lorsché, d'Madame Loschetter, den Här Lux, den Här Meisch, d'Madame Mer-gen, den Här Meyers, ech selwer, d'Madame Mutsch, den Här Negri, den Här Oberweis, d'Madame Polfer, den Här Roth, den Här Schaaf, den Här Scheuer, d'Madame Scholtes, den Här Marc Spautz, d'Madame Vera Spautz, den Här Urbany, den Här Wagner, den Här We-ber, den Här Weiler, den Här Weydert, den Här Wilmes an den Här Wolter.

D'Sëtzung ass ënnerbrach.

(La séance est suspendue à 16.11 heures.)

* * *

(La séance est reprise à 16.14 heures.)

D'Sëtzung geet weider.

D'Stëmmziedele si folgendermoossen opge-deelt: Total vun de Stëmmziedelen: 46. Wäiss Stëmmziedelen: 10. Domadder ass d'absolut Majoritéit 19.

Hei ass d'Resultat vum Vote fir den drët-te Kan-didat: Den Här Charles Hurt kritt 32 Stëmmen an den Här Jean-Luc Linster véier.

Domadder ass dann den Här Charles Hurt de Kandidat Nummer dräi.

Dir Dammen an Dir Hären, domadder hätte mer dee Punkt vun eisem Ordre du jour ofge-schloss a mir géifen dann zum nächste Punkt vun eiser Dagesuerdnung iwwergoen.

(Interruption)

Mir kommen elo zum Projet de loi 6474, deem der Comtesse Stéphanie de Lannoy d'lëtze-burgesch Nationalitéit accordéiert. D'Riedezeit ass hei nom Modell 1 festgeluecht. Et hu sech bis elo ageschriwwen: déi Häre Bettel, Bodry, Braz an Henckes. D'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Lucien Weiler. Här Weiler, Dir hutt d'Wuert.

9. 6474 - Projet de loi accordant la nationalité luxembourgeoise à Ma-dame la Comtesse Stéphanie de Lan-roy

Rapport de la Commission juridique

► **M. Lucien Weiler** (CSV), *rapporteur*.- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, de Pre-sident huet virdru gesot, d'nächst Woch wäert den lergroussherzog Guillaume sech bestue-den. An am Virfeld vun dësem Bestietnis, méi prezis am Summer vun dësem Joer, hat de Grand-Duc d'Regierung wësse gelooss, dass hien net onfrou wier, wann déi zukünfteg Fra vum lergroussherzog géif oder kéint esou schnell wéi méiglech d'Lëtzebuerger Nationali-téit kréien.

D'Regierung huet dëse Wonsch vum Statschef verstan, de Wonsch och als verständlech an als verständneg ugesinn. An deementspriechend huet de Justizminister den 3. September en deementsprieche Projet hei an der Cham-ber deposéiert.

D'Commission juridique huet no längeren Dis-kussionen, op déi ech nach zréckkomme wäert, och de Wonsch vum Grand-Duc verstan, als berechtigt ugesinn. An deementsprie-chend proposéiert d'Commission juridique der Chamber, de Projet de loi an där Fassung, wéi en a mengem Rapport festgehalen ass, unze-huelen.

Dir erlaabt mer awer, Här President, Dir Dam-men an Dir Hären, dass ech e bësselchen op d'Aarbechten an d'Iwwerleeungen, déi d'Com-mission juridique während hire Sëtzungen iwwert dëse Projet de loi ugestallt huet, aginn.

Et war fir d'Éischt d'Fro vun der Opportunitéit vun esou engem Projet de loi. Verschidde Membere waren der Meenung, dass et keen zwéngende Grond géif ginn, fir elo scho par Derogatioun zu deene gesetzleche Bestëm-mungen a par Derogatioun zu de Konditiounen, déi am Gesetz iwwert d'Nationalitéit fest-gehal sinn, der Comtesse de Lannoy d'Lëtze-buerger Nationalitéit ze ginn.

Si waren der Meenung, dass et net géif stéie-ren, wann och déi zukünfteg Grande-Duchesse héritière während enger gewëssener Zäit d'Lët-zebuerger Nationalitéit net hätt a mat hirer Na-tionalité d'origine géif hiren Aufgaben nokom-men.

D'Kommissioun huet dat diskutéiert, huet de Pour an de Contre ofgewiehen an ass schluss-endlech, och am Hibleck op d'Traditioun, déi mer an dëser Fro hei am Land hunn - an ech wëll dat ënnersträichen -, eestëmmeg zur Kon-klusioun komm, der Chamber ze proposéieren, der Comtesse de Lannoy d'Lëtzebuerger Na-tionalitéit duerch ee Projet, dee mer hei wäerte stëmme, ze ginn.

De Projet de loi, esou wéi d'Regierung en dé-poséiert hat, hu mer och diskutéiert. An ech mengen, dass ee bei deem Projet muss dräi Saachen ënnerscheeden: éischstens, de Fong vum Projet selwer, zweetens, d'Form vum Pro-jet an drëttens, d'Motivatioun vum Projet.

Wat de Fong ubelaangt, hunn ech virdru gesot, dass d'Chamber, d'Commission juridique, d'Proposition vun der Regierung suivéiert. Och de Conseil d'État war um Fong dermat d'accord, fir der Comtesse de Lannoy eis Na-tionalitéit ze ginn, soudass iwwert de Fong keng Diskussioun méi ass.

Zweetens, wat d'Form ubelaangt, huet de Conseil d'État eng Rei Remarquen zu dem Text gemaach, esou wéi e vun der Regierung propo-séiert ginn ass. De Conseil d'État huet en neien

Intitulé proposéiert. En huet och en neien Text vum Article unique proposéiert. An en huet proposéiert, dass de Préambule an d'Formule de promulgation, déi schonn am Projet de loi virgesi waren, misste gestrach ginn.

D'Commission juridique huet - an Dir gesitt dat, wann Der de Rapport kuckt an den Text, dee mer der Chamber proposéieren - de Conseil d'État suivéiert a senge Propositionen, notamment wat den Intitulé ubelaangt an och wat den Text vum Projet ubelaangt. D'Regie-rung huet sougutt am Intitulé wéi am Text vun Naturalisatioun geschwat. De Conseil d'État proposéiert, a mir als Kommissioun hunn e sui-véiert, dass mer wëlle soen, dass mer der Com-tesse de Lannoy d'Lëtzebuerger Nationalitéit ginn.

Et gëtt eng fein Nuance an deem, wéi ee sech hei am Text ausdréckt. Eng Nuance, déi och eppes dermat ze doen huet, wat de Fondement juridique, d'Base légale ubelaangt, déi een dë-sem Projet gëtt.

Déi gesetzlech respektiv déi verfassungsrecht-lech Grondlag, déi hei sollt ugewannt ginn, hunn an eiser Kommissioun zu Diskussiounen gefouert. D'Regierung hat proposéiert a sech referéiert op den Artikel 8 Alinea 2 vum Gesetz vun 2008 iwwert d'Lëtzebuerger Nationalitéit an domat och implizit op den Artikel 9 vun deemselwechte Gesetz. En Artikel, dee virgesäit, dass souguer en l'absence vun enger Demande d'Regierung kann d'Initiativ huelen, fir engem Netlëtzebuerger iwwert de Wee vun engem Gesetz ze proposéieren d'Lëtzebuerger Natio-nalitéit ze ginn.

D'Commission juridique huet dës Approche net suivéiert. Mir hunn en anert Rasonnement ugestallt a mir hu gesot: Wa mer hei e Gesetz stëmme, dann ass dat eng Loi spéciale. Dat ass en Acte souverain vum Parlement opgrond vum Artikel 9.1 vun der Verfassung. Den Artikel 9.1, dee virgesäit, dass: «La qualité de Luxem-bourgeois s'acquiert d'après les règles détermi-nées par la loi.» Et ass op dee Verfassungsarti-kel, wou mir eis referéieren, fir ze soen: „Mir als Chamber si souverän, opgrond vun deem do Artikel e Spezialgesetz ze stëmme mat Disposi-tion dérogatoire zu den Dispositione vum Ge-setz vun 2008.“

An ech wëll lech an deem Kontext d'Iwwer-leeunge vun der Chamber, esou wéi ech se a mengem Rapport résuméiert hunn, kuerz zi-téieren. Ech referéiere mech op den Artikel 8, deem d'Regierung invoquéiert hat. A mir soen: «Une suite logique du raisonnement du Gou-vernement aboutirait en effet à faire de la Chambre des Députés un prisonnier de l'article 9 de la loi précitée. En d'autres termes, la Chambre des Députés, après avoir été saisie par le Gouvernement d'une proposition de natu-ralisation, aurait la faculté, ou bien de suivre le Gouvernement, ou bien de rejeter ladite propo-sition.»

A mir hunn drop gehalen, fir ze rappeléieren, dass «le rôle central de la Chambre des Dépu-tés dans les affaires institutionnelles et poli-tiques du pays et la prééminence réelle du Par-lement face aux autres pouvoirs dans le jeu in-stitutionnel». A mir hu gesot, deementsprie-chend ass d'Adoptioun, wa mir dat esou maachen, eng Émanatioun vun engem Acte souve-rain, deem d'Chamber als Organe institutionnel setzt.

Esou wäit zu dem Fundament oder der Base lé-gale, déi mir wëllen invoquéieren, fir dee Projet de loi hei ze justifizéieren.

A well mir dat esou maachen, huet d'Kommis-sioun och drop gehalen, an ech hunn eng Re-férenz a mengem Rapport gemaach, dass, wa mer op Demande vum Justizminister den Hierscht zu enger Evaluatioun vum Gesetz vun 2008 iwwert d'Lëtzebuerger Nationalitéit kom-men, dobäi och en Débat de consultation féie-ren, mer an deem Débat selbstverständlech sollen d'Fro vun den Artikelen 8 an 9 vum Ge-setz iwwert d'Nationalitéite mat aflësse loos-sen. Déi Artikelen, déi just virgesinn, dass kënnen Derogatiounen zu de generelle Prinzi-pië gemaach ginn.

D'Fro stellt sech nämlech: Wa mir eis wéi an dësem Fall op d'Verfassung beruffen, fir hei en Acte souverain, eng Loi spéciale ze maachen, da stellt d'Fro sech selbstverständlech vun der Daseinsberechtigung vun deenen Artikelen 8 an 9 am Gesetz vun 2008. An dofir hu mer pro-poséiert, dass, wa mer déi Evaluatiounsdebat am Hierscht féieren, do déi heiten Artikelen selbstverständlech solle mat diskutéiert ginn.

Dir Dammen an Dir Hären, ech hu gesot, wann d'Chamber als éischte Pouvoir vum Stat elo mat enger Loi spéciale hei en Acte souverain setzt, da gëtt et selbstverständlech awer och Li-miten; och Limité fir d'Chamber. D'Chamber ass gehalen un d'Verfassung an d'Chamber ass gehalen un déi generell Prinzipië vum Droit. Eis Verfassung huet nun eemol deen Artikel 10 bis, dee virgesäit: «Les Luxembourgeois sont égaux devant la loi.»

De Prinzip vun der Égalité devant la loi muss vun der Chamber respektéiert ginn. An dëse Prinzip viséiert sougutt d'Lëtzebuurger wéi d'Netlëtzebuurger. An deementspriedend muss ee gesinn, wann een eng Exceptioun zum Prinzip vun der Égalité devant la loi mécht - a mir hunn dat an der Vergaangenheet scho gesinn -, dat ass ëmmer relativ delikat an et risquéiert een Diskussiounen. Glécklecherweis huet eis Cour constitutionnelle iwwert dës Fro vun der Exceptioun an deem prezise Fall hei, de Principe de l'égalité, en Arrêt geholl a schéin ëmschriwwen, awéiwäit esou eng Exceptioun ka goen.

Ech zitieren lech d'Cour constitutionnelle, déi gesot huet: «Considérons que le législateur peut, sans violer le principe constitutionnel de l'égalité, soumettre certaines catégories de personnes à des régimes légaux différents à condition que la différence instituée procède de disparités objectives, qu'elle soit rationnellement justifiée, adéquate et proportionnée à son but.» Op Lëtzebuergesch wëllt dat doten heeschen, fir et emol graff ze résuméieren, dass, wann een eng Exceptioun mécht, da muss ee gutt, räsabel, plausibel a rationell Grënn hunn, fir dat ze maachen.

An domat, Dir Dammen an Dir Hären, sinn ech bei der Motivatioun à la base vun dem Projet, esou wéi d'Kommissioun lech et proposéiert, ukomm. D'Regierung hat an hirem Exposé des motifs geschwat, deen nogereecht gi war, vun „attachement et allégeance à l'égard du Souverain“. Ofgesinn elo, ob mam Term „Souverain“ de Grand-Duc viséiert war oder ob domadder de Souverain luxembourgeois, dat heescht d'Lëtzebuurger Vollek, viséiert war, war d'Commission juridique der Meenung, dass mer do an enger Terminologie sinn, déi sech awer ploutôt am 19. Johonnert beweegt an net am Joer 2012.

Mir sinn der Meenung als Kommissioun, dass et eng Rei gutt Grënn gëtt, fir der Comtesse de Lannoy d'Lëtzebuurger Nationalitéit ze accordéieren. An et sinn dat déiselwecht Grënn, déi mer invoquéieren, fir d'Exceptioun zum Principe de l'égalité, esou wéi en an der Verfassung virgesinn ass, ze justificéieren.

Wat d'Grënn ubelaangt, déi Der jo och a mengem Rapport erëmfant, hu mer gemengt, dass d'Situatioun vun der Comtesse de Lannoy eng ganz aner ass wéi déi vun all anerem Kandidat fir d'Lëtzebuurger Nationalitéit. Déi Damm gëtt de Conjoint vun dem Lëtzebuurger Ierfgroussherzog. An an där Qualitéit, och wann eis Verfassung hir kee Rôle institutionnell reservéiert, da wäert se awer de facto an där Roll, déi se kritt, amenéiert sinn, fir un der Säit vun hirem Mann eist Land no baussen ze representéieren. An hir zukünfteg Positioun als een exposéierte Member vun der Famille grand-ducale, déi vill representativ Tächen an deene verschiddensten Domänen huet, menge mer, géif begrënnen a justificéieren, fir hei der Comtesse de Lannoy d'Lëtzebuurger Nationalitéit ze ginn.

Mir gesi contrairement zu der Regierung, dass et sech hei ëm e Moyen d'identification vun där Damm mat hirem Rôle als future Grande-Duchesse héritière handelt an dass et och en Appui fir si ass fir déi Tächen, déi an hirer neier Roll op si duerkommen. Dat alles zesummegebündelt, mengen ech, Dir Dammen an Dir Hären, wär Justificatioun genuch, fir hei der Comtesse de Lannoy d'Lëtzebuurger Nationalitéit ze ginn.

An ech denken, Dir Dammen an Dir Hären, Dir hutt gëschter, haut an den Zeitungen déi Interviewe kënnen liesen, déi si zesumme mam Grand-Duc héritier ginn huet. Ech mengen, do konnt een erausliesen, dass si sech bewusst ass, dass d'Chamber hei haut en aussergewöhnleche Geste un hir Adress mécht, dass si sech der Importenz vun dësem Geste bewusst ass, dass si dofir och bereet ass, hir Nationalitéit d'origine opzeginn, wat jo och ee Schratt ass, dee ganz wäit geet, an dass si d'Lëtzebuurger Nationalitéit als, esou wéi si selwer gesot huet, „e grousser Cadeau considéiert“ an dass se alles drusetze wäert, fir dësem Cadeau gerecht ze ginn.

Deementspriedend, mengen ech, Dir Dammen an Dir Hären, wäeren all Konditiounen erfüllt, fir dass d'Chamber mat guddem Gewëssen de Projet de loi, esou wéi d'Kommissioun en an hirem Rapport, sougutt wat den Intitulé ubelaangt wéi och wat den Article unique ubelaangt, stëmmt. An ech si sécher, et wäert e Vote ginn, dee mer net ze bereie kréien.

Ech soen lech Merci.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. le Président.** - Merci dem Här Rapporteur. Als éischte Riedner ass den Här Xavier Bettel agedroen. Här Bettel, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

► **M. Xavier Bettel (DP).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, fir d'Éischt wëll ech dem Här Weiler Merci soe fir de schréfftlechen a mëndleche Rapport, deen och konform ass zu den Débaten, déi mer an der Kommissioun hatten. En hat et net ëmmer einfach bei eis an der Kommissioun, well deen éischte Rapport am Fong net esou ganz genau dat war, wéi mer an der Kommissioun d'Diskussiounen hatten. An den Här Weiler huet, ech muss soen, e ganz objektive schréfftleche Rapport an och hei mëndleche gesot; also méi konform op jidde Fall wéi dat, wéi et an der Kommissioun war.

Här President, ech muss lech och soen, et gesäit een, wann eng Aarbecht e bësse bâcléiert ass, dass et heiandsdo schif ka goen. Well wéi ech am Ufank de Gesetzesprojet vun der Regierung kritt hunn, hunn ech geduecht, et wier recto-verso; a meng Surprise, wéi um Verso näischt war. Et wor just e Recto. An dat waren dräi Zeilen, fir ze schreiwen, Article unique: «La Comtesse de Lannoy devient Luxembourgeoise.» Do hunn ech mer geduecht: „Oh, Xavier, do feelt awer eppes. Do feelt awer en Exposé des motifs.“ Tatsächlech, Här President, e puer Deeg drop krute mer du vum Justizminister en Exposé des motifs.

Dunn hunn ech deen emol gelies. Do hunn ech mer geduecht: „Dat kann dach net sinn!“ Si schwätzen do - an ech sinn och frou, dass dat och am Rapport drasteet - vun Allégeance un eise Grand-Duc. Ech sinn dunne och selbstverständlech kucke gaang.

(**Interruption**)

Allégeance au Souverain.

(**Interruption**)

Jo, Allégeance au Souverain. Här Minister - wann Der schonn insistéiert -, Dir wësst jo, wat Allégeance dann heescht?

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.** - Just, et ass: „allégeance au Souverain“ steet am Text,...

► **M. Xavier Bettel (DP).** - Jo.

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.** - ...an net „allégeance au Grand-Duc“.

► **M. Xavier Bettel (DP).** - Pardon da fir den Detail. Dir wësst jo dann... Här Biltgen, sot mir, wat „allégeance“ heescht!

► **Une voix.** - Ooohhh...

► **M. Xavier Bettel (DP).** - Här Minister, sot mer, wat Allégeance heescht! Allégeance heescht: obéissance, fidélité; synonymes: dépendance, fidélité, obédience, obéissance, soumission, subordination. Wann déi Fraen, déi heibanne sinn, awer net fannen, dass dat doten e bësse wäit geet, fir vu Subordination, vu Soumission ze schwätzen, Här Minister, da sinn ech frou, dass mir op jidde Fall an der Kommissioun der Meenung gewiescht wäeren, dass, esou wéi Dir et gefrot hutt, déi Allégeance deen Term net war.

Dat war gutt déi Zäit, wou en anere Guillaume mam Pärder iwwert de Knuedler gaang ass. Awer net haut, Här Minister! Déi Zäite sinn eriwuer. An ech mengen, dass op jidde Fall deen Text vun Allégeance hei net dee richtige war. An akzeptéiert, och wann Der sot „allégeance au Grand-Duc“ oder „allégeance au Souverain“: D'Comtesse de Lannoy ass weder sounmëssig nach subordinéiert nach d'obligation d'obéissance.

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.** - Et gëtt en Ennerscheid. Et ass eng Saach vun intellektueller Eierlechkeet, wann een den Text richtig zitéiert: „allégeance au Souverain“, an net seet „allégeance au Grand-Duc“.

► **M. Xavier Bettel (DP).** - Mä ob et „au Souverain“ oder „au Grand-Duc“ ass, Här Justizminister, eng Persoun huet keng Soumission vun enger Persoun vis-à-vis vun enger anerer. Dowéinsder. Bon, den Här Minister insistéiert nach ëmmer. Ech fannen, dass een...

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.** - D'Natioun als eng Persoun.

(**Interruptions**)

► **M. le Président.** - Ech bieden lech elo! Den Här Bettel huet elo d'Wuert. Herno huelen ech un, datt och den Här Justizminister Stellung hält.

► **M. Xavier Bettel (DP).** - Ech maachen op jidde Fall keng Allégeance zum Här Biltgen, Här Minister.

Also, Här President, ech wëll just hei soen, dass en Titel vun Allégeance a mengen Aen net dee richtige war. Ech soe just meng Meenung. An ech sinn och frou, dass mir an der Kommissioun gesot hunn, dass „allégeance“ net dee richtigen Term war.

A wann den Här Minister net déi Meenung deelt, d'Parlament huet nach ëmmer d'lescht

Wuert, Här President. A wa mir décidéieren, dass dat an eise Rapport esou dra soll stoen, dass „allégeance“ net dat richtigt Wuert ass, dann ass dat esou. Och wann dat dem Här Justizminister net passt.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären...

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.** - Här President!

► **M. le Président.** - Jo.

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.** - Wann ech gelift, ech hätt gären... Ech hu just gesot, dass den Här Bettel soll den Text richtig zitéieren. Et steet net dran „allégeance au Grand-Duc“, mä „allégeance au Souverain“. Méi hunn ech hei net verlaangt vum Här Bettel.

► **Mme Anne Brasseur (DP).** - Misst Der dann net schreiwen „soumission au peuple“?

► **M. Xavier Bettel (DP).** - Voilà. Also, ech ginn elo net an den Detail an, wat den Här Minister elo ganz genau mengt oder net mengt. Ech soe just hei, dass d'Wuert „allégeance“, Här President - an ech insistéiere fir d'Fénneft elo -, den 9. Oktober 2012 net méi de richtigen Term ass.

Et hätt ee sollen einfach schreiwen, esou wéi mir et am Rapport draschreiwen, dass deen doten Text geduecht ass... A wann Der gëschter a virgëschter och d'Télee gekuckt hutt an och d'Reportagë gehéiert hutt, dass déi zukünfteg Ierfgroussherzogin am Fong seet, dass fir déi Missioun, déi se dann elo huet - si geet elo schonn op eng Visite économique a China mam Minister Schneider -, dass se selbstverständlech seet, wann ech e Land soll vertrieeden, ass et selbstverständlech och besser, wann ech déi Nationalitéit hunn. Ech stinn do als Ierfgroussherzogin vun engem Land an ech hunn déi Nationalitéit net. An ech fanne vis-à-vis vun der Identifikatioun ass et wichteg. An dat kann een och akzeptéieren. Dat kann een och akzeptéieren, dass mat där Tache, déi se do huet, dat richtig ass.

De Minister huet eis och gesot weinst der Régence, also, dass si eng Kéier kéint Régente ginn. Här Minister, sorry, wann ech lech nach eng Kéier muss hei eng Kontradiktioun soen: Si muss net Régente ginn, et kann egal wien d'Régence huelen, et kann de Prënz Félix sinn, et kann de Prënz Louis sinn, et kann d'Prinzessin Alexandra sinn, et kann eng Grande-Duchesse sinn, et kann eng Cousine sinn, et kann egal wie sinn. Mä et muss een net soen, dass se muss direkt Lëtzebuurger gi weinst der Régence. Dat war och an der Kommissioun gesot ginn, dat ass och falsch.

Hei ass et einfach, an dat ass dat Einfachst, a kommt, mir stinn dozou, dass den Haff freet, fir dass d'Comtesse de Lannoy déi Lëtzebuurger Nationalitéit sollt kréien. An dunn hu mer festgestallt am Fong, an do muss ee scho bal... well mir invoquéiere jo hei verschidden Texter, Circonstances exceptionnelles, Services rendus. Ech muss lech soen, Här President, dass mer ee grouss Service rendu hei hunn. Den Text, deen de CSV-Minister deemools proposéiert huet - dat waart net Dir, Här Biltgen, dat war nach den Här Frieden -, war net gutt. Mir gesi selwer, dass deen Text... an Dir sot et selwer, dass Der dee wëllt reforméieren.

An do soen ech der Comtesse de Lannoy Merci, well et konnt kee besser elo dat thematiséieren, dass déi Texter schlecht sinn, dass mer selwer gesinn, dass eng Rëtsch vu Leit duerch den Examen duerchfalen, dass déi Texter schlecht si fir Leit, déi séier Lëtzebuergesch kënnen léieren, fir déi Leit, déi integréiert sinn, dass déi Leit, déi eng Zäitchen hei sinn...

Ech soen der Comtesse de Lannoy schonn am Viraus Merci fir déi Modifications législatives, déi mer hei wäerten an deem doten Text huelen, well si huet et doduerch, och duerch déi Demande, déi den Här Biltgen eis jo soumetéiert huet, wierklech public gemaach, dass déi Texter - déi deemools awer vum fréieren CSV-President Biltgen waren, haut CSV-Justizminister Biltgen - net méi gedroe ginn. An ech fannen dat wichteg, dass op jidde Fall déi Feststellung geholl ginn ass, dass den Text net dee richtigen ass an dass mer sollen deen Text och reforméieren.

Här President, wéi gesot, mir wäerten als Fraktioun vun der Demokratescher Partei och deen doten Text stëmmen. Mir wënsche selbstverständlech...

Här President, Dir hutt gesot, si ginn e Samschdeg bestuet. Dat ass falsch, si ginn e Freideg schonn bestuet.

(**Interruptions diverses**)

Si ginn e Freideg schonn bestuet, e Freideg aacht Deeg gi se bestuet.

► **M. le Président.** - D'Chamber, Här Bettel, d'Chamber ass awer eréischt e Samschdeg als Chamber, als Institutioun derbäi.

► **M. Xavier Bettel (DP).** - Mä ech wëll lech just matdeelen, dass se awer scho freides, si hu freides...

(**Interruptions diverses**)

► **Une voix.** - Juristesches gesinn zielt just den zivile Mariage!

► **M. Xavier Bettel (DP).** - Freides ass déi Koppel scho bestuet. Dir hutt hinnen alles Guddes gewënscht fir e Samschdeg. Ech wënschen hinnen och alles Guddes fir e Freideg!

Voilà, ech soen lech Merci.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. le Président.** - Merci dem Här Bettel. Als nächste Riedner ass den Här Bodry agedroen. Här Bodry, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Alex Bodry (LSAP).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, bei dësem Gesetzesprojet geet et drëm, dass déi zukünfteg Ierfgroussherzogin, d'Comtesse Steffi de Lannoy, soll naturaliséiert ginn, dat heescht also per Gesetz d'Lëtzebuurger Nationalitéit...

► **Une voix.** - Stéphanie de Lannoy!

► **M. Alex Bodry (LSAP).** - Stéphanie de Lannoy...

(**Interruptions diverses**)

► **M. le Président.** - Fuert virun, Här Bodry!

► **M. Alex Bodry (LSAP).** - Ech fannen et gutt, dass mer déi Diskussioun hei öffentlech féieren. Wa mer nach am Wierkungsberäich vun deem alen Nationalitéitengesetz gewiescht wäeren, wär et net zu enger öffentlecher Diskussioun komm. Da wär dat heiten an net öffentlecher Sitzung behandelt ginn an et wär och wahrscheinlech weineg Ophiewes dovunner dobause gemaach ginn, wéi dat geschitt ass, wéi déi Operatioun do fir d'Lescht hei duergéfuert ginn ass, am Zesammenhang mat der Prinzessin Sibilla Weiller, déi och iwwert d'Chamber, iwwer e Gesetz also, d'Lëtzebuurger Nationalitéit virum Mariage kritt huet.

Et ass gutt, dass déi Debatt hei gefuert gëtt, och wa se net einfach ass. A mir sollten eis dofir och als Chamber där Debatt hei stellen, souwuel wat de Volet vun der juristescher Fro ugeet, déi domadder zesummenhänkt: Si mer hei, bewege mer eis hei am Kader vun der Verfassung a vun eise Gesetz vun 2008 iwwert d'Nationalitéit? Awer och d'Fro, wat d'Opportunitéit eigentlech ubelaangt vun deem heite Geste.

Fir eis ass et kloer, wann een d'Texter kuckt - den Artikel 8 Alinéa 2 vum Nationalitéitengesetz vun 2008 respektiv eise Verfassungstext, deen eigentlech op dat Nationalitéitengesetz verweist -, dass mer et hei mat enger juristescher korrekter Operatioun ze dinn hunn.

Ech mengen, déi Leit, déi bei der Genèse vun deem Nationalitéitengesetz derbäi waren an déi an de Sitzunge vun der juristescher Kommissioun dat verfollegt hunn, hu festgestallt, dass et bewusst war, dass mer den Artikel 8 bäibehalen hunn am Gesetz, deen aus zwou fréieren Dispositiounen vun eise Nationalitéitengesetz bestanen huet, deen also, ausnahmsweis, à titre exceptionnel, d'Méiglechkeet gëtt, dass d'Chamber - an et ass festgehalen ginn, dass dat soll eng Kompetenz vun der Chamber bleiwen, obwuel déi allgemeng Kompetenz fir d'Naturaliséierung un de Justizminister iwwerdroe ginn ass -, mä dass, well et eben eng exceptionnel Prozedur ass, d'Chamber soll an öffentlecher Prozedur iwwer Gesetz kënnen ausnahmsweis d'Naturalisatioun accordéieren. Am éischte Fall op Demande vun där Persoun selwer, wa se Dëngschter fir d'Land leescht oder gelescht huet, an am zweete Fall op Proposition hi vun der Regierung.

D'Regierung huet jo an der Tëschenzäit kloergestallt - dat war am Exposé des motifs net ganz evident, mä de Minister huet dat ganz kloergemaach an de Statsrot huet dat och kloer gesot a senger Stellungnahme -, dass d'gesetzlech Basis vun der Operatioun hei den zweeten Abschnitt vum Artikel 8 vum Gesetz ass. Mir sinn also hei an der Hypothees, wou net déi Persoun selwer eng Demande mécht, net also eng Referenz mécht op Dëngschter, déi se dem Stat leescht, mä an der Hypothees 2, wou d'Regierung ka proposéieren, d'Nationalitéit, d'Lëtzebuurger Nationalitéit ze accordéieren.

Et ass also an deem juristesche Raum, wou mer eis hei bewegen, soudass mir der Meenung sinn, dass mer et hei also mat engem gesetzskonformen Akt ze dinn hunn, zemoos well ee menger Usicht no hei net kann eng Violatioun vum Gläichheetsprinzip virum Gesetz uféieren, well et jo eng Definitioun gëtt vun deem Gläich-

heetsprinzip iwwer eist Verfassungsgericht. A mir sinn also ganz kloer och hei an där Interpretatioun, där Definition un mat dran.

Et bleift allerdéngs d’Fro, an där musse mer eis och stellen - an do gi wahrscheinlech d’Mee-nunge méi ausernee wéi vläicht op där éischter Fro -, dat ass, ob déi legislativ Initiativ, déi hei geholl ginn ass, och vum Fong hier aus begrënnt ass, ob se noutwendeg war. An do wëll ech och ganz kloer soen, am Numm vun der LSAP-Fraktioun, dass mir der Meenung sinn, dass an deem heite Fall keen zwéngende Grond, keen direkten Zwang an och keng rechtlech oder institutionell Verflechtung besteet, dass d’Fra vum Ierfgroussherzog direkt nach virum Bestietnis muss d’Lëtzebuerger Nationalitéit kréien. Dat schéngt mer relativ kloer ze sinn.

Eis schéngt et och keng anormal Saach ze sinn, wann e Statschef mat enger Ausländerin oder mat engem Ausländer bestuet wär. Dat géllt selbstverständlech och fir d’Personen vum engem zukünftege Statschef oder Grand-Duc. Näischt hätt also verhënnert, reng vum Rechtlechen hier, dass dës Mariage och ouni eng Naturalisatioun vun der zukünfteger Groussherzogin hätt kënnen iwwert d’Bühn goen. Dat hätt näischt geännert, wann dat net stattfonnt hätt. Dat hätt näischt geännert un de Gefiller, déi déi jonk Koppel fir sich huet. Dat hätt sécherlech och näischt geännert un deene Gefiller, déi déi Koppel géintiwwer dem Lëtzebuerger Land huet.

An eisen Aen - mir wëssen, dass déi zukünfteg Ierfgroussherzogin do eng aner Aussoe gemaach huet - besteet och keen zwéngende Grond, onbedéngt op d’Ursprongsnationalitéit ze verzichten. Mir kënnen eis virstellen, dass een och eng duebel Nationalitéit kann hunn. Ech mengen, do sollt een onverkrampft eigentlech un déi Fro vun der duebler Nationalitéit erugeen an net iergendwéi den Androck ginn, wéi wann een nëmmen en hallwe Lëtzebuerger wär, wann ee seng Ursprongsnationalitéit nach géif bäibehalen nieft där neier Nationalitéit, der Lëtzebuerger Nationalitéit, déi een unhëlt.

Mä et ass awer och wouer, dass eng Tradition besteet an där doten Hisiicht hei zu Lëtzebuerg, och an anere Monarchien, dass esou Naturalisatiounen stattfannen. A souguer a Republiken, hunn ech d’lescht Kéier nogelies! Wann ee Frankräich, d’Beispill vu Frankräich hëlt - et brauch een net wäit sichen ze goen, Madame Loschetter -, et ass nëmmen e puer Joer hier, wéi den Här Sarkozy d’Madame Carla Bruni Tedeschi bestuet huet, huet effektiv - bei hinne war et net d’Parlament, mä ass et iwwert d’Regierung gaang - déi Madame beim Bestietnis déi franséisch Nationalitéit kritt, obwuel se eng italesch Nationalitéit huet.

Onkloer ass - dat war net erauszefannen, well si selwer huet an Interviewe widderstreechlech Aussoe gemaach -, ob se déi italesch Nationalitéit opginn huet oder net. Soudass also eng Tradition besteet, mä bei Traditionen kann ee selbstverständlech ëmmer verschiddeger Meenung sinn, net nëmmen a Monarchien, mä och a Republiken, wéi dat rezent franséisch Beispill weist.

Eis Fraktioun stellt fest, dass et de Wonsch vum Grand-Duc war, no Réckspreech mat där Concernierter, fir déi doten Demande vun der Naturaliséierung un d’Regierung ze riichten. Mir huelen dat zur Kenntnis a mir sinn eigentlech der Usicht, dass eng weider Diskussioun doriwwer zu deem Zäitpunkt weéng Sënn mécht. Dës Wonsch sollt ee respektéieren, och wann een, wéi mer dat och hei gemaach hunn, d’Opportunitéit vun deem doten Akt kann an Zweifel zéien.

Sënn awer mécht et sécherlech net haut, mä awer deemnächst hei am Parlament iwwer eng Iwwerschaffung vun eise Nationalitéitgesetz ze debattéieren. De Justizminister, den Här Biltgen, huet de Mérite, dass en engem Wonsch eigentlech vun der Chamber nokomm ass bei deenen Debatte vun 2008, fir no zwee, dräi Joer e Rapport ze maachen iwwert d’Applikatioun vun deem neie Gesetz, fir ze kucken, ob déi nei Bestëmmunge gegräff hunn, wat fir eng Adaptatiounen eventuell néideg ginn.

An hie selwer, seng Servicer hu kloergemaach, dass si der Meenung sinn, dass eng Rei vun Adaptatiounen vun deem doten Text néideg sinn. Mir fannen do eng Rei vu kritesche Bemerkungen erëm, déi mir sengerzäit och bei deenen Debatte schonn als LSAP-Fraktioun hei geäussert haten. Et bestinn also, an eisen Aen, vernünfteg Grënn, fir op eenzelne Punkten dat Gesetz vun 2008 ëmzënnern, am Sënn vun enger Vereinfachung, am Sënn awer och virun allem vu vläicht méi Chancégerechtkeet a

Chancëgläichheet, wat d’Erfälle vun eenzelne Konditiounen vun eise Nationalitéitgesetz ugeet.

Eis schéngt et och wichteg ze sinn - dat war ursprénglech vun der Regierung net virgesinn -, dass een och iwwer eng nei Formulierung vum Artikel 8, deen Artikel, deen also hei d’Grondlag vun dëser Diskussioun ass, muss diskutéieren, well och do munch Froen eigentlech op sinn, wat d’Formulatioun ugeet, d’Prozeduren net kloer sinn, zemoos déi zum Beispill, wéi een da seng Demande erareecht, wann ee wëllt Déngschter um Land geltend maachen. Bei wem gëtt een déi Demande eran? Bei der Chamber? Bei der Regierung? Déi eigentlech net dofir zoustänneg ass, well d’Chamber zoustänneg ass.

Also, do sinn eng Rei vu Froen, déi mer vläicht net genuch am Detail diskutéiert hate virun dräi Joer, déi mer awer onbedéngt missten och, wat deen Artikel 8 do ugeet, kloerstellen. Mir wënschen also och - an ech mengen, do war och d’Kommissioun domat d’accord -, dass mer an der Debatt ronderëm de Bilan iwwert d’Applikatioun vun eise Gesetz vun 2008 och déi dote Fro mat an d’Diskussioun eranhuelen.

Eng lescht Bemerkung, Här President, wëll ech maachen. Et deckt sech deelweis mat deem, wat mä Virriedner gesot huet. Ech war och, muss ech soen, relativ erstaunt, wéi ech dee Gesetzesprojet gelies hunn. E Gesetzesprojet, dee sech beschränkt op en Titel an op een Artikel. Keen Exposé des motifs, kee Commentaire des articles: Dat ass net déi üblech Aart a Weis, fir Gesetzesprojeten ze maachen. Et louch och keen Dossier derbäi, wat fréier jo eigentlech dann och zu enger Demande de naturalisation gehéiert huet. Dat heescht, mir bewegen eis hei eigentlech nieft den übleche Prozeduren.

Ech géif mer einfach wënschen, dass mer och a Froen, déi d’Monarchie betreffen, géif ech soen, net méi entkrampft (veuillez lire: verkrampft) eigentlech un déi dote Froen eruginn, Transparenz walte loosse voll a ganz an eigentlech esou Froen och diskutéieren a behandelen, wéi mer aner institutionell a politesch Froe behandeln: keng Angscht hunn eigentlech, déi dote Froen offen ze diskutéieren, net den Androck ginn, wéi wann eppes Spezielles hei wär, wat esou nieft den Norme géif leien, mä einfach oppen un déi dote Froen erugeen, Offenheet, Transparenz spille loosse.

Mir sinn am 21. Jorhonnert ukomm, mir sinn net méi am 19. Jorhonnert! An ech géif mer wënschen, dass mer also all déi dote Froe géifen entkrampft ugoen, dass mer se kënnen uerdentlech bis zum Schluss diskutéieren. Dat hu mer, mengen ech, haut bis elo gemaach. A selbstverständlech solle mer dat och maachen, wa mer iwwer aner Froen diskutéieren, déi och mam Haff, mat der Monarchie ze dinn hunn. A mir wäerte jo nach Geleeënheet kréien, dat in extenso ze maachen, wa mer iwwer eng nei Verfassung hei schwätzen.

An deem Sënn, Merci fir Är Opmierksamkeet, an eis Fraktioun wäert mat deenen dote Remarquen a Reserven deen heiten Text stëmmen.

Merci.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. le Président.** - Merci dem Här Bodry. Als nächste Riedner ass den Här Félix Braz agedroen. Här Braz, Dir hutt d’Wuert.

► **M. Félix Braz (déi gréng).** - Merci, Här President. Wou mer 2008 hei an der Chamber d’Nationalitéitgesetz geännert hunn, do hu mer eng Rei gutt Ännerungen gemaach an eisen Aen. Mir hunn och eng Rei manner Guddes gemaach. Zu deem definitiv Gudden, wat mer gemaach hunn, gehéiert, dass mer déi Prozedur, déi mer haten, fir d’Nationalitéit ze accorderéieren, ofgeschaf hunn, nämlech déi an der Chamber, wou mer hanner zouenen Dieren op eng Aart a Weis, déi an eise Verständnis ganz weéng mat Rechtsstaatlechkeet ze dinn hat zum Deel, an dat soen ech nach ëmmer, waren déi Diskussiounen an déi Kritären, déi mer ugewannt hunn, souguer a mengen Aen onwierdeg.

Dat hat mat Rechtsstaatlechkeet näischt ze dinn! Dat war net richtig, wéi mer et déi Zäit gehandhabt hunn. An duerfir war déi Reform, fir eriwuerzegoen op eng administrativ Prozedur mat objektive Kritären, mat Méiglechkeete vun engem Recours, definitiv dee richtige Wee.

Gutt war bei där Reform och, dass mer déi duebel Nationalitéit méiglech gemaach hunn an eise Gesetz. A gutt war och an deem Gesetz, dass mer bei der Verifikatioun vun de Spoochekenntnisser, zumindest zënterhier, objektiv Kritären uwenden an och déi Spoochekenntnisser vu forméierte Leit gemaach ginn an net méi, wéi dat fréier war, vu Leit, déi dofir guer keng Qualifikatioun haten.

Mir haten awer och manner Guddes an deem Gesetz, notamment, dass mer den Délai de ré-

sidence ouni iergendee valabele Grond vu fënnel op siwe Joer eropgesat hunn, nodeems mer en e puer Joer virdru vun zéng op fënnel eropgesat hunn. Mir hunn och Kritäre bei der Spreech, déi mir als ze héich ugesinn, an déi rezent Diskussiounen weisen, dass mer do net falschlouchen.

A mir hunn och d’Méiglechkeet ofgeschaf oder den Automatissem ofgeschaf, dass een duerch d’Bestietnis mat engem Lëtzebuerger oder enger Lëtzebuergerin automatesch selwer zum Lëtzebuerger gëtt. Dat ass gemaach ginn, well eng Rei Leit, mat Verweis op de Mariage blanc, sech un där Dispositioun gestéiert hunn.

Anerer hu fonnt, dass et och zum Deel diskriminatoresch wär, well doduerch nëmme Leit, déi sech konnte bestueden, also heterosexuell Kop-pelen, konnten an de Benefiss vun deem Artikel kommen, während gläichgeschlechtlech Kop-pelen, deenen de Mariage bis haut jo net méiglech gemaach ginn ass, eben net konnten iwwert deen dote Wee hire Partner oder hir Partnerin och zum Lëtzebuerger maachen. Mir hunn haaptsächlech deen zweete Problem doran erkannt, manner deen éischten.

De Minister Biltgen huet elo scho virum Summer - vläicht och en prévision vu méiglechen Diskussiounen, déi an dësem Kontext géife kommen - ugekënnegt, dass hie wëllt eng Reform maachen.

(**Interruption**)

En prévision. A mir deelen dat och, Här Biltgen, mir si mat lech ganz d’accord. Ech wëll elo net mat lech hei polemiséieren. Mir deelen dee Reformäifer, deen Der hei wëllt un den Dag leeën. Et sinn an eisen Aen hei Reformen ze maachen. Mir hunn och mat Freed verlauschtet, dass déi Punkten, déi Der wëllt reforméieren, grad déi sinn, wou déi gréng 2008 Virschléi gemaach hunn, déi net zrëckbehale gi sinn. An all déi fanne mer praktesch elo erëm an deem, wat Der ukënnegt. Duerfir wäerte mer also kënnen, mengen ech, op deene meeschte Punkten eng Reform gemeinsam droen.

Dat, wat mer haut maachen, ännert also par rapport zum Gesetz vu virum 2008: Deemools konnt ee par mariage Lëtzebuerger ginn, haut maache mer e Gesetz, fir dass een oder eent par mariage Lëtzebuerger gëtt, nämlech dann en vue vun enger Hochzäit mam Ierfgroussherzog Guillaume.

déi gréng wäerten dësen Text och stëmmen, well mer mengen, dass déi Reformen, déi Der wëllt ustoussen, an déi richtig Richtung ginn a well mer wëllen, dass déi Gesetzgebung iwwert d’Lëtzebuerger Nationalitéit un eis Realitéiten ugepasst gëtt. D’Realitéit vun engem Land, an deem bal all Zweete kee Lëtzebuerger Pass huet. E Land, wou bal all Zweeten oder all Zweet sech net kann un den nationale politesche Prozesser bedeelegen. An dat ass net gutt fir dës Land. Mir hunn e Problem. D’Land huet e Problem. Méi nach wéi déi Leit individuell e Problem doduerch hunn, dass se vum demokratesche Prozess ausgeschloss bleiwen.

Mir müssen eis also Gedanke maachen, wéi eis Nationalitéitgesetzgebung kann d’Integratioun, d’Participatioun, ënnert dem Stréch d’Cohésion sociale an dësem Land verstärken. Dat muss e Gesetz an eng Reform ginn, déi méi oppen ass, déi déi Perspektiv, dass d’Leit sech zu Lëtzebuerg méi séier kënnen un de Prozesser bedeelegen, verstärkt.

Dës ass fir eis e Gesetz, wat symbolesch steet, fir dass keng Ausnahm bleift, dass et kee Privileg bleift. E Gesetz, wat symbolesch steet fir déi Ausrichtung, déi d’Reform vum Nationalitéitgesetz hei zu Lëtzebuerg muss hunn. An dofir wäerte mer och dës Proposition de loi stëmmen.

Si ass natierlech vu villen Diskussiounen begleet. Zum Deel och - de Kolleg Alex Bodry an och de Xavier Bettel si schonn drop agaangen -, well et vun der Technik hier vläicht net déi glécklechste Approche war, kee Exposé des motifs ze maachen an enger éischter Phas, wat, fir dat mannst ze soen, ongewinnt ass, dann en Exposé des motifs nozerechen, deen an eisen Ae kee gudden Exposé des motifs war vum Text hier.

De Xavier Bettel ass schonn op déi Voleté vun der Allégeance agaangen, wou mir och mengen, dass ee vun der Formulatioun hier ganz anescht hätt sollen deen Hannergrond do opzeechnen.

D’Kommissioun huet et jo glécklecherweis gemaach, an ech soen och op dës Plaz dem Lucien Weiler als Rapporteur Merci, deen och d’Nerve bis zum Schluss probéiert huet ze halen a behalen, fir schlussendlech en Text ze maachen, deen awer an engem ganz breede Konsens konnt iwwert d’Bühn goen.

Och bei der Base légale, beim Choix vun der Base légale war den Exposé des motifs net dee richtige Wee. Och do huet d’Kommissioun, mengen ech, an hirem Rapport déi Kéiere ge-

holl, déi ze huele waren, soudass mer elo mat guddem Gewëssen, an ouni eis musse Reprochë gefalen ze loosse iwwert d’Legalitéit, kënnen deen Text do stëmmen.

Mir mengen awer och, an ech wëll dat och fir déi gréng Fraktioun haut hei an aller Däitlechkeet soen, dass et keng Mussesaach ass. Wann d’Comtesse de Lannoy net hätt wëllen iwwert dës Wee Lëtzebuergerin ginn, hätt dat fir eis als gréng Fraktioun kee Problem geschafen. Et war de Wonsch vum Haff, dass mer dat solle maachen. Mam Grond, fir eng gewëssen Identifikatioun mat Lëtzebuerg ze weisen. Dat ass an der Rei. Mam Wonsch, vläicht och, wa se d’Land représentéiert an den nächste Joren, dat och kënn mat engem Lëtzebuerger Pass ze maachen. Dat ass e valabele Grond, dass een dat als Grand-Duc freet. Dat kënn mer akzeptéieren.

Mir soen awer genausou däitlech, dass mir net mengen, dass et hei eng Mussesaach gëtt. An an der Kommissioun war jo och keng Majoritéit derfir, fir ze soen, dass et eng Mussesaach muss sinn. Dat hu mer duerchaus an der Kommissioun diskutéiert.

A mir sinn och - an ech wëll dat ënnersträichen, wat den Alex Bodry gesot huet - der Meenung, dass d’Comtesse de Lannoy keng zwéngend Ursaach hat, fir matzedeelen, dass si op hir belsch Nationalitéit wëllt verzichten. Mir maache si duerch dës Gesetz zur Lëtzebuergerin. Domat ass si eng vollwäerteg Lëtzebuergerin. A mir erlaben zënter 2008 an eiser Gesetzgebung, dass d’Leit méi wéi eng Nationalitéit hunn, an dat Recht steet och hir zou.

Et gëtt keen zwéngende Grond an eisen Aen, dass se op hir belsch Nationalitéit verzicht. Et ass natierlech hiert Recht, et ass hire fräie Choix, an deen huele mer zur Kenntnis a respektéieren deen och. Mä mir soen, dat do ass eng Démarche, déi am Lëtzebuerger Land 2012 net zwéngend noutwendeg gewiescht wier. Ech mengen, dass si hir Aufgab genausou gutt gemaach hätt, wa se, wéi vill aner Lëtzebuerger, och déi zweet, hir belsch, hir ursprénglech Nationalitéit bäibehalen hätt.

Eng Remarque wëll ech och nach maachen, och do gëtt et en Ennerscheid am Exposé des motifs an am Rapport vun der Kommissioun. Am Exposé des motifs vum Här Biltgen geet Rieds vun der future Grande-Duchesse. Am Rapport vun der Kommissioun geet net Rieds vun der future Grande-Duchesse, mä am Rapport vun der Kommissioun geet Rieds vun der future épouse du Grand-Duc héritier.

An et ass keen Zoufall, dass mer eng Nuance maachen. Dat ass eng Fro, déi mer vläicht iergendwann eng Kéier ee fir alle Mol missten tranchéieren.

Eis Constitutioun kennt just de Grand-Duc. Si kennt keng Grande-Duchesse an och keng Grande-Duchesse héritière. Si kennt d’Épouse du Grand-Duc net, mä par la force des choses ass et d’Épouse du Grand-Duc, oder an deem heite Fall la future épouse du Grand-Duc héritier.

Mä et wär gutt, mengen ech, wa mer eis och an deenen Titelen an Zukunft géifen un d’Verfassung halen. D’Verfassung kennt nëmmen de Grand-Duc a kennt net gläichzäiteg e Grand-Duc an eng Grande-Duchesse. Mä e kennt dann an dësem Fall d’Épouse du Grand-Duc.

Ech weess, dass déi Termen och zum Deel zënter Laangem gebraucht ginn. Mä wa mer eis wëllen op Basis vun der Constitutioun zrëckberufen, wat mer jo och hei maachen an eise Rapport, dann, mengen ech, ass de Wuertlaut, deen de Lucien Weiler als Rapporteur zrëckbehalen huet: „la future épouse du Grand-Duc héritier“, dee richtigen, an net wéi am Exposé des motifs: „la future Grande-Duchesse“.

Ech hunn zum Schluss, Här President, am Numm vun der grénger Fraktioun och eng Motion préparéiert. An zwar eng Motion, déi en perspective vun där Reform, déi mer jo wäerten elo geschwënn diskutéiere vum Nationalitéitgesetz, op engem präzise Punkt wëllt, dass d’Chamber haut eng Décisioun hëlt, a wéi eng Richtung déi Reform soll goen.

Ech hunn et virdru rappéléiert, wou mer 2008 d’Méiglechkeet ofgeschaf hunn, par mariage Lëtzebuerger ze ginn, hunn och eng ganz Rei Kolleegen do haaptsächlech un de Mariage blanc, un d’Gefore vum Mariage blanc geduecht.

Mir mengen, dass een déi Problematik muss anescht léise wéi esou, wéi mer et 2008 gemaach hunn. Mir si mat där Reform, et ganz ofgeschafen, an eisen Aen ze wäit gaangen. Dat schafft ganz ville Leit, déi mat Mariage blanc näischt ze dinn hunn, einfach just am Alldag Problemer. Mir hunn also deene Leit, déi kengem Mënsch e Misär schafen, hiert perséinlech Liewen a vum Conjoint, vun der Famill, zu engem gudden Deel verkomplizéiert. Dat hätt mer net brauchen ze maachen.

Wann et e Problem vu Mariage blanc gëtt a wann ee muss dem Mariage blanc probéiere bäizekommen, dann, si mir der Meinung, soll een dat mat aneren Instrumenter maache wéi mat deem Ofschafe vun der Possibilitéit, mat dem glaten Ofschafe vun der Possibilitéit vun der Nationalitéit par mariage.

Duerfir proposéiere mer an där Motioun: éischens, andeem mer rappeléieren, fir dee Problem vun der Diskriminéierung tëschent heterosexuelle an homosexuelle Koppelen aus der Welt ze kréien, dass mer éischstens séier eng Gesetzgebung iwwert de Mariage homosexuel hei duerch d'Chamber bréngen an dass mer dann am Kader vun der Reform iwwert d'Nationalitéit fir sämtlech...

(Interruption)

Dat weess ech. D'Motioun geet jo net iwwert deen dote Projet, Här Biltgen. Si geet iwwert déi Reform, déi mer elo geschwé wäerten diskutéieren.

Fir festzehalen, dass mer sollen natierlech dee Problem vum Mariage blanc probéieren ze léisen, dass mer awer gläichzäiteg no der Adop-tioun vum Mariage pour personnes de même sexe och erëm déi Méiglechkeet aféieren, iwwert de Mariage Lëtzeburger ze ginn. Dee Moment dann ouni Diskriminatioun fir sämtlech Koppelen, déi sech bestueden. Dat géif ville Leit villes erliichten.

Haut ass de richtige Moment, fir dat ze soen. Fir dass deen Text, dee mer stëmmen, deen der Comtesse de Lannoy d'Lëtzeburger Nationalitéit gëtt, dass dat zwar an der Form haut e Privileg ass.

Et ass e Privileg, dee mer haut maachen, awer nëmmen an der Form. Wa mer déi Motioun stëmmen, gëtt et kee Privileg quant au fond.

An et wär gutt, wann d'Chamber déi Nuance géif maachen, dass mer haut just an der Form e Privileg stëmmen a geschwënn derfir suergen, dass jiddwereen nees par mariage ka Lëtzeburger ginn.

Motion 1

La Chambre des Députés,

- considérant que la nationalité luxembourgeoise a été conférée à Madame la Comtesse Stéphanie de Lannoy en raison de son mariage avec le Grand-Duc héritier Guillaume de Luxembourg;

- considérant que depuis la loi du 23 octobre 2008 sur la nationalité luxembourgeoise le mariage avec une personne de nationalité luxembourgeoise ne confère plus au conjoint la nationalité luxembourgeoise;

- estimant nécessaire que le projet de loi sur le mariage entre personnes de même sexe devra passer le parlement dans les meilleurs délais;

invite le Gouvernement

- à prévoir dans la prochaine réforme de la loi du 23 octobre 2008 sur la nationalité luxembourgeoise une disposition qui accordera la nationalité luxembourgeoise à toute personne qui épouse une personne de nationalité luxembourgeoise.

(s.) Félix Braz, Claude Adam, François Bausch, Camille Gira, José Lorsché, Viviane Loschetter.

Ech soen lech Merci.

► **M. le Président.**- Merci dem Här Braz. Als nächste Riedner ass den Här Jacques-Yves Henckes agedroen. Här Henckes, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Jacques-Yves Henckes (ADR).**- Merci, Här President. Et ass eng Tradition, dass de Grossherzog respektiv der Grossherzogin hire Conjoint, dass deen d'Lëtzebuergesch Nationalitéit huet. An et ass doduerjer och absolut verständlech, dass déi zukünfteg Ierfgrossherzogin, och aus Tradition, wëllt Lëtzeburgerin ginn.

Duerfir hu mer och als ADR mam Fong vum Wonsch vun Haff kee Problem, fir dem Gesetz zouzestëmmen, fir datt d'Comtesse de Lannoy d'Lëtzebuergesch Nationalitéit kritt. Mä et ass natierlech eng Debatt doriwwer ze féieren, wéi et dann um juristesche Plang motivéiert sollt ginn.

Ech wëll och vun der Geleeënheet profitéieren, fir där jonker Koppel alles Guddes ze wënschen.

Ech profitéieren och, fir dem Rapporteur, dem Här Lucien Weiler, Merci ze soen, dass en...

(Brouhaha)

...hei déi ganz Problematik, déi mer an der Commission juridique diskutéiert hunn, iwwer laang Stonnen (veuillez ajouter: gutt erkläert huet). Dat gesäit no näischt aus, mä et huet awer relativ laang gedauert a mir hunn awer och eng ganz seriö Problematik opgeworf.

Datt mer hei duerch e Spezialgesetz, beim all-gemeine Gesetz eng Ausnahm virgesinn, dat ass eppes, wat, loosse mer soen, an der Éischt net esou kloer wor, well d'Regierung hat e Gesetzesprojet déposéiert, wou keen Exposé des

motifs dra wor, an der Éischt. Du koum en Exposé des motifs eran, wou ech mech emol heiansdo gefrot hunn, ob dat vläicht e bësselche séier an der Vakanz geschitt war; dat hätt ee kënnen évitéieren. An duerfir ass bei ons mat Recht eng Debatt entstanden, wéi mer déi ganz Problematik sollten do ugoen.

D'Motivatioun, fir iwwer e Spezialgesetz enger Persoun d'Lëtzebuergesch Nationalitéit ze ginn, dat ka sech aus dem normalen Nationalitéitegesetz erginn, wéi mer et elo schonn hunn. Duerfir wor d'Iddi opkomm, dass dat kéint fir Servicer, déi d'Comtesse de Lannoy dem Land ginn hätt, wann dat...

(Interruption)

...de Lannoy, ginn huet, hätt ee kënnen dat eleiten akzeptéieren. Mä, vu datt dat awer net de Fall ass, ass also déi zweet Optioun zrëckbe-hale ginn. Dat heescht, dass dat eleiten op d'Demande vun der Regierung a vun der Comtesse geschitt ass.

Dat schéngt ons op jiddwer Fall déi richtig Moti-vatioun ze sinn. Et kann een och virgesinn, dass se reng, en théorie, mä et ass awer d'Méig-lechkeet, dass se kéint d'Régence kréien, wa se bestuet wier. Wann de Grand-Duc, den Här Guillaume..., de Guillaume géif stierwen a si hätten e Kand, da kéint esou eppes och nach theoretesch zu enger Régence féieren. Obwuel dat nach wierklech nuren eng Hypothees ass, déi awer ganz schwéier ze realiséieren ass a wat mer och - bien entendu - net wënschen. Mä et ass eng theoretesch Possibilitéit, déi ee muss virgesinn.

Mä dat justifiéiert awer nach net onbedéngt d'Gesetz. An duerfir si mer och alleguerten, iwwer all Parteien, d'accord gewiescht, fir nach eng kéier eng Debatt ze féieren iwwert déi Aart a Weis, wéi mer aus esou Situatiounen, wann eng Persoun soll d'Lëtzebuergesch Nationalitéit op Demande vun der Regierung kréien, dass mer dat dann eng kéier diskutéieren an dann am Gesetz preziséieren.

Et gëtt eng zweet Problematik, déi ech wollt awer och nach opwerfen. Dat ass, dass mer hei enger Persoun d'Lëtzebuergesch Nationalitéit ginn, déi deen Ablack nach net mat dem Ierfgroussherzog bestuet ass. Duerfir, mengen ech, hu mer och zrëckbehalen, dass mer d'Regie-rung froen, dass d'Gesetz eréischt sollt publi-zéiert ginn den Datum, wou d'Bestietnis effek-tiv gëtt. Dat schéngt jo och elo esou den Ac-cord ze sinn. Ech wollt just nure froen, ob dat esou an der Rei ass.

An deen drëtten Punkt, deen an der Debatt stoung, dat ass, dass mer eng Reform vum Na-tionalitéitegesetz musse seriö an d'A faassen. Déi Propositionen, déi d'Regierung do ge-maach huet, déi sinn net iwwert de Fong, mä, ech géif soen, éischter technescher Natur. Well effektiv ganz vill vun deene Punkten, déi opgeworf gi sinn an deem Rapport, dee mer gesinn hunn, éischter iwwer kleng Modalitéiten ze dinn hunn, wou et heiansdo Ongerechteg-keete gëtt ënnert der Behandlung vun deenen eenzelnen Demandeuren.

Zum Beispill ass eppes, wat ech ni richtig fonnt hunn, dat ass, dass eng Persoun, déi hiert ganz Liewen hei zu Lëtzebuerg wor an op eng kéier aus beruffleche Grënn an d'Ausland geet, muss goen, dass déi op eng kéier net méi déi lescht siwe Joer hei zu Lëtzebuerg wor an dann d'Lëtzebuergesch Nationalitéit net ka kréien, während de Rescht vun hirer Famill d'Lëtzebuergesch Nationalitéit ka kréien.

Do gëtt et e puer Saachen, déi manifestement enger Reform bedierfen. An duerfir ass dat och néideg, dass mer op dee Wee do ginn. Dat gesot, mengen ech, dass dat eleiten awer e Ge-setz ass, wat mer wëlle matdroen, well et enger Tradition entsprécht. An ech mengen, dass ass vläicht elo kee juristescht Argument, mä et ass awer dat, wat ganz vill Leit hei am Land och esou gesinn.

► **Une voix.**- Très bien!

► **M. le Président.**- Merci dem Här Henckes. Als leschte Riedner ass den Här Serge Urbany agedroen. Här Urbany, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Serge Urbany (déi Lénk).**- Merci, Dir Dammen an Dir Hären. E Professer vum Verfas-sungsrecht, den Här Luc Heuschling vun der Uni Lëtzebuerg, huet sech an der Press virun enger Zäit eng Rei vu Froe gestallt iwwert d'Le-gitimitéit vun der Monarchie. Dat war virum Dépôt vun dësem Projet de loi. An ech mengen net, dass d'Legitimation vun Haff an der Zwë-schenzäit, zënter dem Dépôt hei, geklommen ass.

Eng Rëtsch Deputéierte stelle sech hei Froen iwwert d'Opportunitéit vun dësem Gesetz. Do-riwwer eraus mengen ech awer, dass ee sech muss d'Fro stelle vum verfassungsméissegem a gesetzméissegem Kader vun esou engem Gesetz. Et gëtt hei vu Cadeau geschwat. Et gëtt vun Tradition geschwat. Mä ech wëll d'Fro opwer-fen: Ass dat Gesetz hei konform mat eiser kons-titutioneller Situatioun?

A wéi d'Regierung an d'Regierungsparteie wan-ken an där Fro do an net wëssen, op wat fir engem Fouss se sollen tanzen, juristescht ge-sinn, dat gesäit een duerch déi ganz Aarbechte vun där Kommissioun ëm dat Gesetz hei.

Am Joer 2008 ass nämlech d'Nationalitéitefro souwuel an der Verfassung wéi an engem Ge-setz, wat den allgemenge Kader setzt, kloer ge-regelt ginn. D'Nationalitéit ze kréien ass e Recht ginn, wann ee gewësse Bedéngungen erfëllt. Et ass och e Recht ginn, wat ee kann akloen. Do-madder ass der Chamberwillkür, déi virdu be-stanen huet, fir hanner zouenen Dieren ze déci-déieren, ob ee Lëtzeburger gëtt oder net, e Ri-gel virgeschobe ginn. Ech fäerte just, hei gëtt de Rigel erëm opgemaach an engem eenzelne Fall.

Et ass deemools festgehalde ginn an der Verfas-sung selwer, dass d'Gesetz d'Konditiounen fixéiert, fir Lëtzeburger ze ginn, „la loi fixe les règles“. A wann ech soen „règles“, da mengen ech allgemeng Regeln, déi gëllen, op d'mannst fir eng bestëmmte Kategorie vu Leit.

Dat ass awer hei net de Fall. D'Nationalitéitege-setz vun 2008, fir et nach eng kéier kuerz ze résuméieren, gesäit vir, fir d'Allgemengheet vun de Leit, Residenz- a Sproochebedéngun-gen. An ausnahmsweis kann een nach duerch d'Chamber Lëtzeburger gemaach ginn, wann ee Servicer, Services signalés à l'État gelescht huet.

Fir dozou ze kommen, gëtt et zwee Weeër: ent-weder op eegen Demande oder op Proposi-tioun vun der Regierung. Esou e Spezialgesetz, wat op deene Bestëmmunge vum Artikel 8 vum Gesetz vun 2008 baséiert hätt, ass et awer zën-terhier ni ginn. Och emol net fir Sportler, wéi d'Leit heiansdo dobausse mengen.

An an dësem Fall, wou et jo ëm e Bestietnis geet, ass de Besuch op Services rendus à l'État, an domadder Besuch op d'Gesetz vun 2008, ganz kloer net zrëckbehalde gi vun der Kommis-sioun, och net vum Statsrot.

Domat ass emol dat éischt Argument vum Här Biltgen, fir dat Gesetz hei ze justifiéieren, ausser Kraaft geroden. Och säin Ëmwee iwwert d'Allé-geance, also d'Ennerwerfung vun der Braut ën-nernt de Souverain, déi hei proposéiert ginn ass als Erklärungsmuster, ass zrëckgewise gi vun der Kommissioun. An ech mengen, och wann den Här Minister haut de Contraire seet, säin intellektuelle Bezuchskader do...

► **M. le Président.**- Här Urbany, Dir misst lues awer sécher zum Schluss kommen.

► **M. Serge Urbany (déi Lénk).**- Jo, ech stellen hei fest, dass ech als Deputéierten zu enger wichteger verfassungsméissegger Fro wëll schwätzen. Ech iwwerschreide meng Riedezäit ëm eng bis zwou Minutten. Ech bieden lech, mer déi Riedezäit ze ginn. Et geet hei ëm eng Prinzipiëfro schliesslech.

Also, ech mengen, dass den Här Biltgen, an ech kann och nach eng kéier herno dorobber zrëck-kommen, nodeem den Här Biltgen geschwat huet, ganz kloer sech bezunn op de Kader vum Souverain, wéi et 1919 sech gestallt huet. Dat heescht, de Souverain, de Chef de l'État deemools. En huet sech bezunn op e Buch vum Här Scuto, wou ganz kloer dee Kontext doraus ervirgeet.

De Souverain ass awer a war och schonn 1919 d'Natioun. An de Grand-Duc muss sech zën-terhier der Verfassung an de Gesetzer ënnerwer-fen. An ech verlaangen näischt méi, wéi dass en dat och an dësem Fall hei mécht.

An ech muss soen, och déi Erklärung vun der juristescher Kommissioun iwwert d'Identifika-tioun vun der Madame de Lannoy mat hirer zukünfteger Roll als Fra vum Ierfgroussherzog a mam Lëtzeburger Vollek ass net méi plausibel wéi dat Erklärungsmuster virdrun. Well och déi Erklärung geet aus kengem Text ervir.

D'Madame huet jo emol iwwregens nach net Jo gesot virum Här Bettel.

(Interruptions)

Et gëtt hei mat dësem Gesetz, Här President, keng allgemeng Regel geschafen, fir d'Nationa-litéit ze kréien. Et gëtt keng Catégorie de per-sonnes identifiéiert, déi no gewëssene Regeln an Zukunft d'Lëtzeburger Nationalitéit wäert kréien.

Neen, hei ass e Cadeau fir eng eenzel Persoun, dee keng Begrënnung fënn an den Texter, wéi mer se virfannen. An och, wann d'Chamber e Pouvoir souverain huet, huet se awer net, menger Meinung no, de Pouvoir souverain, sech iwwert d'Verfassung ewechzesetzen, déi kloer seet, dass e Gesetz muss Regele fixéieren, fir d'Nationalitéit ze kréien.

An der Kommissioun...

► **M. le Président.**- Här Urbany, Dir hutt awer elo méi wéi dat Duebelt...

► **M. Serge Urbany (déi Lénk).**- Jo.

► **M. le Président.**- ...scho kritt.

► **M. Serge Urbany (déi Lénk).**- Ech sinn och ganz séier fäerdeg.

► **M. le Président.**- Wann ech gelift, kommt elo wann ech gelift zum Schluss!

► **M. Serge Urbany (déi Lénk).**- Jo, ech sinn och ganz... Eemol an der Kommissioun huet en Deputéierte gesot, dat hei wier lachhaft, déi Ar-gumentatioun. E wäert awer, mengen ech, hei derfir stëmmen. Ech mengen, wa mer hei dat Gesetz stëmmen, diskreditéiere mer eis als Chamber selwer. A grad an deem Moment, wou d'Regierung versicht, d'Verfassungskom-missioun ze bremsen, déi dem Haff säi Recht wollt ofschafen, als Matgesetzgeber opzetrie-den, wat en awer hei an eegener Saach op eng onverschimmten Aart a Weis mécht! E mécht et iwwregens och am Statsrot iwwer e Familie-member vun him, deen do mat déi Décisioun hei geholl huet, wat den Avis vum Statsrot ugeet.

► **M. le Président.**- Här Urbany, Dir musst elo...

► **M. Serge Urbany (déi Lénk).**- Dofir hu mer och...

► **M. le Président.**- ...wierklech...

► **M. Serge Urbany (déi Lénk).**- Ech kom-men elo op de leschten...

► **M. le Président.**- Neen, wann ech gelift! Dir sidd elo iwwer sechs Minutten. Esou geet et net! Mir hunn awer hei eng Riedezäit, déi muss respektéiert ginn. Ech bieden lech, elo Schluss ze maachen!

► **M. Serge Urbany (déi Lénk).**- Jo, ech mengen, dass Äert Riedezäitsreglement iwwre-gens och verfassungswiddreg ass. Dorop kom-men ech och nach vläicht eng kéier zrëck.

(Interruptions diverses)

► **Une voix.**- Maacht e Recours! Dofir gëtt et Gerichter!

► **M. Serge Urbany (déi Lénk).**- Voilà! D'Fro, mengen ech, vun der Demokratie a vun der Gläichheet virum Gesetz an d'Fro vum Géige-prinzip dozou, dat heescht d'Monarchie, ass mat deem heite Gesetz net evakuéiert. Ech mengen, déi Fro lieft erëm op, lieft erëm op no där Debatt hei! A mir musse se féieren, och am Zesummenhang mat der neier Verfassung, déi amgaangen ass, diskutéiert ze ginn.

► **M. le Président.**- Merci dem Här Urbany. Elo kritt d'Wuert den Här Justizminister François Biltgen.

► **M. François Biltgen, Ministre de la Jus-tice.**- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, et ass esou: Wann d'Chamber dënschdes mët-tes fir d'Éischt opgeet, da si virdrun alt grouss lessen an dann ass deen een oder deen aneren aneschtens a Form wéi deen aneren. Et deet mer e bësse leed, dass hei verschidde Riedner awer net grad der Héicht vun der Debatt Rech-nung gedroen hunn, well et ass eng wichtig Debatt! An ech wäert mech och dofir net mam Här Urbany auserneesetzen.

Et kann ee meng intellektuell Integritéit ugräife wéi ee wëllt, Här Urbany. Dir sidd jo hei, Dir dierft jo soen, wat Der wëllt, ouni dass ee géif géint lech viru Gerichter virgoen. Mä mir vir-zewerfen, ech hätt mech virun 1919 gesat, dat, muss ech soen, dass ass esou wéi et ass! Dat ass elo alles, wat ech zu lech soen, well méi hutt Der net verdéngt!

► **M. Serge Urbany (déi Lénk).**- Déi Leit, déi de Freideg derbäi waren...

► **M. François Biltgen, Ministre de la Jus-tice.**- Et sinn dräi Saachen, et sinn dräi Saa-chen...

► **M. le Président.**- Här Urbany, loosst elo wann ech gelift den Här Minister schwätzen!

► **M. François Biltgen, Ministre de la Jus-tice.**- Et sinn dräi Saachen, déi ee muss an där heiter Debatt kucken: d'Geschicht, den Droit an d'Politik. An et muss een déi dräi och auser-neenhalen.

D'Geschicht ass esou, an do muss een einfach op den Ursprong vu Lëtzebuerg zrëckgoen. D'Geschicht ass d'Geschicht. Wann een d'Ge-schicht kuckt, dann heescht dat net, dass een dat an Zukunft net soll aneschtens gesi wéi an der Vergaangenheet. Mä et kann een net maa-chen, wéi wa mer keng Geschicht zu Lëtze-buerg gehat hätten.

An déi Fro, dass een, dee Conjoint vun engem Grand-Duc oder enger Grande-Duchesse ass, deen also kann zum Beispill e Régent ginn - déi eenzeg Régente, déi mer haten, war effektiv

eng Conjointe vun engem Grand-Duc -, dass dee bis elo ëmmer Lëtzebuenger sollt sinn an ëmmer gewënscht war, Lëtzebuenger ze sinn, ma dat geet op eng laang Geschicht zrëck.

An dëser Chamber waren 1919, wéi et ëm d'Nationalitéit vum Prënz Felix giong, gréisser Debatten, ganz grouss Debatten. Woufir? Ënner anerem, well de Prënz Felix an der éisträichescher Arméi gekämpft huet. An dat war eng Fro, déi sech hei gestallt huet: Wat mécht deen, wann en hei - an deemools war Lëtzebuerg jo nach neutral, dat huet jo ganz vill Problemer och am Éischte Weltkrich mat sech bruecht -, wat mécht deen, wann deen Éisträicher ass an net Lëtzebuenger? An dat ware länger Debatte, déi den Här Scuto a sengem ganz remarquabele Buch och gutt beschreift.

Déi zweet Fro, déi sech gestallt huet, déi huet sech nämlech net gestallt. Wéi de Grand-Duc Jean d'Grande-Duchesse Joséphine-Charlotte bestuet huet, dudd huet d'Fro sech net gestallt. Woufir? An och dofir ass et wichteg, wann ee seng Geschicht kennt: well déizäit d'Gesetzter esou waren, dass, wann een - an dat huet fir Lëtzebuerg an d'Belch gezielt, mä fir vill aner Länner och -, wann een, eng Fra, e Mann bestuet huet, dann huet se hir Nationalitéit verluer an dem Mann seng kritt.

Dat erkläert iwwregens och, woufir mer esou vill Leit hunn, déi hir Nationalitéit wëlle rekréieren: well ee vun hire Virfahren am Ufank vum 19. Joerhonnert ee bestuet huet, deen eng aner Nationalitéit hat an doduerch d'Fra d'Nationalitéit verluer huet an d'Kanner ni d'Nationalitéit vun der Fra konnte kréien, vun der Lëtzebuenger Fra.

Et muss een, och wa mer op déi Debatt elo kommen, déi ech amgaange sinn ze lancéieren, dat och am Kapp hunn: dass viles sech duerch d'Geschicht erkläert. An dofir soll een ëmmer an Zukunft nei Weiche stellen, mä et muss een awer wëssen, woufir dat an der Geschicht eng Kéier esou komm ass.

Dunn huet d'Fro sech also net gestallt, beim Grand-Duc Jean a bei der Grande-Duchesse Joséphine-Charlotte. Beim aktuelle Grand-Duc Henri, do war et esou, dass deemools d'Maria Teresa konnt optéiere fir d'Lëtzebuenger Nationalitéit, well déizäit gesot ginn ass: Wann een ee bestit - do war d'Gesetz geännert, do huet een also net méi d'Nationalitéit vum Mann automatesch kritt a seng verluer -, ass gesot ginn, wann een ee bestit, da kann een optéiere fir d'Nationalitéit, ouni weider Conditions de résidence.

Dunn huet d'Fro sech hei gestallt - dofir sinn ech e bëssen iwwerrascht, dass awer eng Partie Leit, déi deemools hei ware '94, sech net méi kennen drun erënneren -, d'Fro huet sech du bei der Prinzessin Sibilla Weiller gestallt, déi de Prënz Guillaume - deen anere Prënz Guillaume, de Brudder vum Grand-Duc - bestuet huet. Dunn huet sech '94 déi Fro hei gestallt. A woufir? Majo, well och d'Sibilla duerch hire Mann, deen an der Trounfolleg ass, theoretesch kéint Régente ginn. An och deemools ass genee déiselwecht Prozedur komm.

Dofir soen ech, wann elo d'Leit haut iwwerrascht sinn, dass keen Exposé des motifs derbäi war, muss ech just soen, mir hu copy-paste gemaach vun deem, wat '94 de Fall war: Do ass den Dossier ouni Exposé des motifs, mat enger Note un de Conseil d'État, hei an d'Chamber komm an en ass hei an der Chamber gestëmmt ginn. Just war et déizäit huis clos, wou e gestëmmt gouf, an net an enger öffentlecher Debat. Wat haut anescht ass: dass eng öffentlech Debat do ass, wat ech absolut net regretéieren.

Ech wëll just soen, dass een net ka maachen, wéi wann elo hei d'Regierung iergendeppes Neies gemaach hätt. D'Regierung huet strikt copy-paste dat gemaach, wat se '94 gemaach huet, wou keen eppes deemools drun ze meckere fonnt hat. D'Sibilla war nämlech dudd enger anerer Gesetzgebung ënnerworf wéi de Grand-Duc Henri an d'Grande-Duchesse Maria Teresa. Nämlech huet dudd d'Gesetz gesot: Du kanns, wann s de ee bestiits - e Lëtzebuenger -, Lëtzebuenger ginn, awer eréischt, wann s de dräi Joer hei wunns. An dofir ass déi Exceptioun komm.

Déi Exceptioun ass och komm vun enger Bestëmmung, déi et schonn an den 30er Joren an de Gesetzgebunge gouf, déi dudd d'68er Basisgesetz iwwerholl huet an déi dat heitegt Gesetz och besot huet: nämlech, dass kann, ouni dass eng Demande virläit - an et ass dee Fall, op deen et ëmmer gemëntz gouf, et ass deen eenzege Fall, wou et agegrat ass -, dass d'Regierung kann, ouni dass eng Demande do virläit, der Chamber virschloen, dass ee Lëtzebuenger gëtt.

Elo muss ee wëssen - an dat ass awer hei gesot ginn -, elo muss ee wëssen, dass fréier de Prinzip war, dass d'Chamber iwwer all eenzelt Gesetz ofgestëmmt huet, an dofir ass dat iwwerhaupt net géint d'Verfassung! Et war fréier esou, dass all Naturalisatioun en eenzelt, individuell Gesetz war. Sou war dat fréier!

De grouse Paradigmewiessel vum Gesetz vun 2008, méi wéi nach déi sougenannten duebel Nationalitéit - déi keng duebel Nationalitéit ass -, mä méi nach wéi déi sougenannten duebel Nationalitéit war de Paradigmewiessel vun 2008, dass net méi d'Chamber all eenzelne Fall, an dann heiansdo een aneschters wéi deen aneren, notamment wat d'Lëtzebuenger Sprooch ubelaangt, gekuckt huet, mä dass hei de Justizminister eigentlech d'Décisioun hëlt. An dat opgrond vu Kritären, déi gekuckt ginn, déi duerch d'Gemenge gekuckt ginn, déi duerch d'Pabeiere gekuckt ginn, déi duerch Sproochentester gekuckt ginn a wou, wann d'Konditiounen erfëllt sinn, de Justizminister Jo seet, a wa se net erfëllt sinn, Nee seet.

Dat war dee grouse Paradigmewiessel. An eleng doduerch geet et elo vill méi séier wéi fréier, wou oft Dossierien éiweg hei louchen.

De Gesetzgeber vun 2008 huet allerdéngs...

(Interruption)

Dach, dach, dach! Liest d'Buch vum Här Scuto no!

De Gesetzgeber huet 2008 dudd am Gesetz - an ech kommen nach eng Kéier dorobber zrëck - fälschlecherweis, soen ech, mä herno ass ee jo ëmmer méi klug wéi virdudd, drageschriwwen, dass de Gesetzgeber kann Ausnahme maachen. An do kommen ech nach eng Kéier drop zrëck, dass ech mengen, dass dat eigentlech net néideg ass: Well de Gesetzgeber kann ëmmer Ausnahme maachen, well de Gesetzgeber ass souverain, soulaang en d'Verfassung respektéiert.

Mir hunn also dofir dës Kéier bei der Demande vun der Prinzessin Stéphanie genee déiselwecht Prozedur gewielt wéi deemools. Do wëll ech just soen, dass ee kann driwwer diskutéieren, ob dat richtig ass. Mä et kann een net soen, dass elo op eemol d'Regierung aus heiterem Himmel iergendeppes gemaach hätt, wat se fréier net gemaach huet. An dofir muss een d'Geschicht als Geschicht kucken, an da muss ee kucken: Wat wëllt een an Zukunft änneren? Dat zur Geschicht.

Zum Droit muss ech einfach hei soen, dass ech net kann akzeptéieren, wann een hei behaupt, de Grand-Duc wär de Souverain. Dat ass zënter 1919 net méi de Fall! An dofir kann ech dat net akzeptéieren, dass hei e Jurist dat op der Chambertribün seet.

Ech kann och net akzeptéieren, dass hei gesot gëtt, mir hätten d'Prinzessin Stéphanie, wéi den Här Bettel dat gesot huet, „pour services rendus“ hei proposéiert.

(Interruption)

Mir hunn d'Prinzessin Stéphanie hei proposéiert, mir hunn hei proposéiert opgrond vun dem drëtten Alinéa vum Artikel 8, nämlech deem, dass ouni eng Demande d'Regierung kann d'Chamber froen. An d'Chamber ass ëmmer souveraine, d'Chamber ass ëmmer souveraine...

► **M. le Président.**- Här Minister, erlaabt Der, datt den Här Bettel lech eng Fro stellt?

► **M. Xavier Bettel (DP).**- Här President, ech hunn dem Här Minister gesot, dass mer et der Prinzessin Stéphanie am Fong haut kéinte fir Services rendus maachen, well mer alleguerte festgestallt hunn, dass deen Text net gutt war, Här Minister. Ech hunn net gesot, dass dat heiten elo de Fall wär. Ech hu gesot, dass mer haut dem Stéphanie kéinte pour services rendus..., well deen Text, wéi mer alleguerten elo gemierkt hunn, schlecht ass. Dat hunn ech gesot an ech stinn nach ëmmer dozou!

► **M. le Président.**- Dat war zwar elo keng Fro, Här Bettel.

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.**- Dann ass et...

► **M. Xavier Bettel (DP).**- Här President, ech kréien hei Wieder an de Mond geluecht, déi ech net gesot hunn.

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.**- Dann ass et gutt, dass ech...

► **M. le Président.**- Här Minister, fuert virun!

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.**- Dann ass et gutt, dass ech scho Lëtzebuenger sinn, well ech hunn zënter dem Mäerz d'lescht Joer drop higewisen, dass ech wëll eng Debatt féieren iwwer all déi Punkten, déi mer mengen, déi am Gesetz musse geännert ginn. Dat war iwwregens, Här Braz, nach ier dass ech iwwerhaupt wouss, dass et do zwee jonk Leit gëtt, déi géife sech eng Kéier matenee bestue-

den a mat deenen ech eng Kéier juristesch eppes ze dinn hätt.

Dann, dat Drëtt ass, de Gesetzgeber ass ëmmer souverain. Gott sei Dank hu mer e Verfassungsgericht. Ech wëll deem Verfassungsgericht (veuillez lire: Verfassungsrichter) jo och méi Pouvoir ginn, andeems ech eng Cour suprême wëll schafen an domadder aféieren, dass och deen eenzelne Richter kann d'Verfassung préieren an d'Cour suprême eigentlech dat lescht Wuert huet. Mä et ass wichteg, dass mer d'Verfassung kontrolléieren. Dat heescht, de Gesetzgeber kann alles maachen, wat e wëllt, wann et net géint d'Verfassung verstéisst.

Dofir mengen ech och, dass eigentlech déi Artikelen 2 an 3 iwwerflësseg sinn, well de Gesetzgeber kann ëmmer hei eng aner Décisioun huelen. De Minister muss sech un d'Gesetz halen. Mä de Gesetzgeber heibannen - d'Chamber - kann op Demande vun der Regierung, mä och op Demande vun engem eenzelnen Deputéierten kéint hei d'Chamber iergendengem d'Lëtzebuenger Nationalitéit ginn, pourvu dass se effektiv de Kritäre vum Verfassungsgericht Rechnung dréit.

An hei huet den Här Weiler a sengem ganz remarquabele mëndleche wéi och schrëftleche Bericht dat ganz kloer gesot. Mir hunn nëmmen eng „Grande-Duchesse héritière“. An aus deene Grënn, déi ech aus der Geschicht gesot hunn, wou ech awer nach politesch drop zrëckkommen, ass et schonn ubrecht, fir do en Ennerscheid ze maache mat iergendengem aneren, dee wëllt Lëtzebuenger ginn. Et ass bis elo ëmmer esou ugeholl ginn, dass een, dee kann d'Lëtzebuenger Land regéieren, dass deen och soll Lëtzebuenger sinn. An ech mengen, dat ass och déi Ursach, déi hei richtig geholl ginn ass.

Dofir mengen ech, wann ech op dat Politescht kommen, dass mer eng Partie Saache sollen diskutéieren. Déi Fro, déi haut opgeworf gouf, déi ganz interessant ass, fir ze froen: Muss een, dee kann d'Lëtzebuenger Land eng Kéier regéieren, wat jo net ausgeschloss ass - et muss net kommen, mä et ass net ausgeschloss -, muss dee Lëtzebuenger sinn oder net? Eng Partie Parteien hunn hei daitlech gesot, e muss net Lëtzebuenger ginn. Da soen ech awer, da musse mer eis awer d'Fro stellen...

► **M. Alex Bodry (LSAP).**- Also net de Statschef selwer, Här Minister.

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.**- Jo, mä e Régent, een, dee ka Régent ginn...

► **M. Alex Bodry (LSAP).**- Also déi Fro vun der Régence, mengen ech, hu mer ganz gutt geléist an eiser neier Verfassung.

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.**- Jo, mir hunn awer déi nei Verfassung net, Här Bodry.

► **M. Alex Bodry (LSAP).**- Ech mengen, ech gesinn och net, dass muer de Grand-Duc soll ewechfalen an dann de Grand-Duc...

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.**- Ech och net. Et wier och net...

► **M. Alex Bodry (LSAP).**- ...an dann de Grand-Duc héritier soll ewechfalen, fir dass déi dote Fro sech iwwerhaupt stellt.

► **M. François Biltgen, Ministre de la Justice.**- Et ass eng theoretesch Fro. Et ass eng theoretesch Fro, déi ee muss kucken.

An dann, wann ee seet, dass een, dee ka Régent ginn no der aktueller Verfassung - ech hunn déi aktuell Verfassung ze respektéieren; ech hëllefen awer gär mat, eng nei ze maachen, wéi Der wësst -, mä déi aktuell Verfassung, wann ee seet, een, dee ka Régent ginn, muss net Lëtzebuenger ginn, da musse mer eis awer d'Fro stellen, ob mer net dee ganze Statsdëngscht awer vill méi opmaache fir NetLëtzebuenger, wéi mer et bis ewell maachen. Dat ass awer eng Fro. Hei si mer an der Souveraineté nationale.

Ech wëll just soen, dass een, wann een déi dote Fro hei opwerft, dass een déi awer da muss bis zum Schluss deklinéieren an eventuell bis zum Schluss Jo soen. Et ass net onbedéngt meng Meinung, dat doten ze maachen. Mä ech soen, wann een dat hei einfach esou seet, muss een och kucken, ob een net déi aner Diskussioun weiderdreift, déi eng Diskussioun ass, déi absolut néideg ass, wéilt ech gäre soen. Ech sinn net där Meinung, dass ee sollt iwwerall, wou Souveraineté nationale ass, soen, et kommen NetLëtzebuenger. Mä wann een awer hei seet, uewen op der Spëtzt vum Stat muss een net onbedéngt Lëtzebuenger sinn, da muss ee sech d'Fro stellen, ob een dat net bis erof deklinéiert.

Déi zweet Fro, déi sech stellt, dat ass déi: Musse mer am Artikel 8 wierklech dostoe loossen, dass de Gesetzgeber kann e Gesetz änneren? Et gëtt en ale Rechtsprinzip: „specialia generalibus de-

rogant“. Dat ass esou, e Spezialgesetz kann ëmmer en allgemengt Gesetz derogéieren, et sief dann, d'Verfassung wär dergéint. Hei gesäit d'Verfassung net, wéi op verschidden anere Punkten, eng speziell Prozedur vir, dass ee misst eng speziell Majoritéit an der Chamber hunn, wéi mer dat zum Beispill hunn, wa mer d'Conscriptiounen, d'Wahlconscriptiounen änneren. Dat hu mer hei net virgesinn.

An nach eng Kéier: De Verfassungsprinzip ass, dass et muss fir déi Leit, déi am selwechte Fall sinn, d'selwecht zielen. Ech kéint mech also, wa mer déi Debatt féieren, déi ech jo ugeleiert hunn, wou ech jo en Débat de consultation wëll, Här President, wou ech no där nächster Réunion mat der Chamberskommission dudd och wëllt déi Fro formuléieren, sinn ech absolut bereet, déi dote Fro och ze formuléieren. Well ech mengen, dass et méi einfach ass, et steet näischt méi am Gesetz. A wann esou ee Fall sech stellt, da gëtt ad hoc doriwwer ofgestëmmt.

Ech sinn allerdéngs net der Meinung, dass ee soll soen, jiddwereen, deen an d'groussherzoglech Famill erakënn, dee muss Lëtzebuenger ginn. Ech mengen, et muss ee schonn hei bei all Fall ofstëmmen, ob mer deen och wëllen als Lëtzebuenger oder net. Ech mengen, dass dat awer schonn eng wesentlech Fro ass vun der Chamber, déi hei d'Souverainetéit awer hapt-sächlech exercéiert.

Dann en drëtten Punkt ass deen, dass Der wësst, dass ech zënter spéitstens, scho virdudd, mä zënter dem Mäerz läit eigentlech alles um Dësch, hunn ech ëmmer erëm public gemaach, iwwer wat fir eng Punkten ech wëllt hei diskutéiere mat lech.

Ech hunn och en Internetsite opgemaach, dee ganz interessant ass. Ech hunn och d'Leit gefrot, ob se d'accord wäeren, dass ech géif anonym - si mussen äntwerten, déi net wëllen, dass ech hir Wuertmeldung u mech public maachen, déi maachen och net public -, mä ech froe jiddwereen, ob en d'accord ass, dass ech dat géif der Chamber ginn. Well ech nämlech feststellen, déi Leit, déi op deen Internetsite ginn, do ginn d'Meenunge wäit ausereen, mä et ass awer eppes anescht, soen ech och heibannen, wéi den allgemengen Tenor op rtl.lu.

Just fir ze soen, dass zum Beispill e grouse Problem effektiv d'Mariage si vu Leit, déi dobausse bestuet sinn, wou d'Fra zum Beispill oder de Mann Lëtzebuergesch kann, mä déi net zu Lëtzebuerg wunnen. Déi mussen elo da siwe Joer hei sinn. An dofir kommen ech nach eng Kéier op déi wesentlech Froen zrëck, déi ech wëll stellen.

Wa mer soen, an ech sinn derfir, dass d'Lëtzebuergesch eng wichteg Roll spillt, da muss een éischstens wëssen, dass een, dee vun engem Lëtzebuenger ofstaamt, net muss Lëtzebuergesch schwätzen. Et gëtt kee bei sengem Acte de naissance op der Gemeng gefrot, wann d'Kand vum Papp ugemellt gëtt oder vun der Mamm, meeschtens vum Papp, ob d'Kand Lëtzebuergesch herno geléiert gëtt. Et gi ganz vill Lëtzebuenger, déi vu Lëtzebuenger Ofstamung sinn, déi kee Lëtzebuergesch kënnen. Dat war an der Vergaangenheet esou an et ass och an Zukunft esou. Also do, wou eng Ofstamung ass, muss een net Lëtzebuergesch kënnen. Dat ass de ius sanguinis.

Dann hu mer de ius soli, wou mer effektiv 2008 gesot hunn, du muss siwe Joer zu Lëtzebuerg wunnen an du muss Lëtzebuergesch schwätzen. Wou meng Fro nach eng Kéier ass: Ass da Lëtzebuergesch schwätzen net méi wichteg wéi siwe Joer „ininterrompu“? Dat ass mäin Hauptproblem. Mir sinn net méi an der Circulatioun, mir sinn net méi an der Immigratioun vu fréier, wou s de däin Handgepäck geholl hues an du bass gewandert an da waars de an engem anere Land an du bass héchstens all Schaltjoer eng Kéier heem an deng Heemecht gaang.

Haut hu mer eng Circulatioun, eng Migration circulaire, wou mer ganz vill Leit hunn, déi hunn zu Lëtzebuerg gewunnt, schwätze Lëtzebuergesch, mä hunn net déi lescht siwe Joer - dofir ass och siwen oder fënnf mir egal -, net déi lescht siwe Joer de façon ininterrompue zu Lëtzebuerg gewunnt. Dat sinn also wesentlech Froen, déi mer eis musse stellen.

An da kënnst déi derbäi - ech hu gesot, ius sanguinis, ius soli -, an da kënnst effektiv de Mariage derbäi, wou mer 2008 ganz streng goufen, nodeems et fréier nach vill méi streng war, duerno manner streng. Wou ech och soen, dass mer sollen do nei Differenzen eraféiere beim Mariage. Ech mengen net, dass ee sollt zrëckkommen a soen, du bass automatesch, wann s de ee bestiits, Lëtzebuenger. Ech mengen och, dass mer mat deenen Amendementen, déi mer zesummen gemaach hunn an der Chamberskommission iwwert d'„Mariages“, ech wëll net soen „blancs“, dat ass fir mech e schlechten Term -, ech hu „Mariages arrangés“ gesinn, déi net „blancs“ waren, also et ass dach heiansdo méi schlëmm -, an dass mer d'Abusé kënnen évitéieren.

Et ass awer da ganz kloer, dass mer net kënnen de Pacs op deeselwechten Niveau wéi de Mariage setzen, well de Pacs ass keng Ännerung vum État civil. Ech mengen, dass mer déi Diskussioun solle féieren, fir effektiv de Mariage méi en considération ze huelen. Well ech soen lech, mat déi meeschte Wuertmeldungen, déi ech kréien iwwert den Internetsite, si Leit, déi an deem dote Fall sinn: Wou e Mariage hunn tëschent engem Lëtzebuurger oder Lëtzebuergin an engem Ausländer a wou d'Situatiounen total verschidde sinn a wou et ganz schwierig ass, dann eng allgemeng Regel ze huelen, fir ze soen, dat doten ass se oder dat doten ass se net.

An dofir wéilt ech och déi gréng Fraktioun bidden, net onbedéngt op hir Motioun hei ze halen, fir haut schonn eng Décisioun virewech ze huelen, déi awer vläicht och am Wuertlaut net nuancéiert genuch ass, iwwert de Mariage, ier dass mer déi Diskussioun, deen Débat de consultation féieren.

Ech si ganz determinéiert, fir erëm de Mariage, wéi och eng Konventioun, wou iwwregens den Här Meisch mech och am Mäerz d'lescht Joer interpelléiert hat an enger Fro, wou ech gesot hunn, ma mir diskutéieren déi Fro, a wou eng international Konventioun, déi mer signéiert hunn, awer net ratifizéiert hunn, seet, mir missten dem Mariage méi Rechter araumen. Ech si bereet, dat ze diskutéieren.

Ech wär just frou, mir géifen déi ganz Debatt uerdentlech virbereeden. Mir géife se an engem ganze Siess féieren an dann och kucken, do uerdentlech Léisungen ze fannen. Well ech awer mengen, wa mer all d'Käpp zesumme strecken a mir kucke wierklech d'Realitéit, wéi se funktionéiert, an ech kennen d'Realitéit, well ech elo zënter dräi Joer e puer Dausend Dossieren all selwer ënnerschrifwen hunn. Wa mer d'Realitéit nuancéiert kucken a kucken, fir déi Leit, déi wëlle Lëtzebuurger ginn, déi sech zu dësem Land bekennen - „bekennen“, ech dierf jo „allégeance“ net méi gebrauchen -, mä déi sech zu dësem Land bekennen, fir déi och Lëtzebuurger ze maachen, mengen ech, wier dat gutt.

Dofir wär ech frou, wa mer dat kéinten an enger ganzer Debatt féieren, an net elo eppes ofstëmmen, wou dann elo eppes awer wärscheinlech ofgelehnt gëtt, wou ech eigentlech bereet sinn, wierklech perséinlech engagéiert sinn, fir iwwert déi dote Fro vum Mariage frësch ze diskutéieren.

Ech soen lech Merci.

► **M. le Président.**- Merci dem Här Minister. Domadder wäre mer um Enn vun der Diskussioun a mir kommen zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 6474

D'Ofstëmmen fänkt un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. De Vote par procuration. De Vote ass ofgeschloss.

De Projet de loi ass ugehall mat 55 Jo-Stëmmen, géint 2 Nee-Stëmmen an 1 Enthaltung.

Résultat définitif après redressement: le projet de loi n°6474 est adopté par 57 voix pour, 2 voix contre et 1 abstention.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt (par Mme Christine Doerner), MM. Fernand Boden, Lucien Clement, Mme Christine Doerner, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Mme Marie-Josée Frank, MM. Léon Gloden (par M. Fernand Boden), Norbert Hauptert (par Mme Martine Mergen), Ali Kaes, Marc Lies, Mme Martine Mergen, MM. Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Mme Tessy Scholtes, MM. Marc Spautz, Robert Weber, Lucien Weiler, Raymond Weydert, Serge Wilmes et Michel Wolter;

MM. Marc Angel, Alex Bodry, Fernand Diederich, Georges Engel, Ben Fayot, Claude Haagen, Jean-Pierre Klein, Lucien Lux (par Mme Claudia Dall'Agnol), Mme Lydia Mutsch, MM. Roger Ngri, Ben Scheuer et Mme Vera Spautz;

MM. André Bauler, Xavier Bettel, Mme Anne Bras-seur, MM. Fernand Etgen, Paul Helmingier, Claude Meisch, Mme Lydie Polfer et M. Carlo Wagner;

MM. Claude Adam, François Bausch, Félix Braz, Camille Gira, Henri Kox, Mmes Josée Lorsché (par M. François Bausch) et Viviane Loschetter (par M. Claude Adam);

MM. Jean Colombero, Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes et Fernand Kartheiser.

Ont voté non: M. Eugène Berger;

M. Serge Urbany.

S'est abstenue: Mme Claudia Dall'Agnol.

Wëllt ee seng Abstentioun begrënnen?

(Négation)

Dat schéngt net de Fall ze sinn.

Motion 1

Da misste mer nach iwwert déi Motioun, déi den honorabelen Här Braz eragereecht huet, ofstëmmen. Den Här Braz freet d'Wuert.

► **M. Félix Braz (déi gréng).**- Jo. Här President, de Minister proposéiert, dass mer haut kee Vote maachen an dass mer déi dote Fro am Kader vun där méi larger Diskussioun féieren. Bon, mir sinn domat d'accord. Selbstverständlech soll dat do diskutéiert ginn.

Ech wëll awer nach eng Kéier ënnersträichen, dass et net anodin ass, firwat dass déi Motioun grad haut awer op den Dësch komm ass. Wa mer lech richtig verstinn, Här Minister, da sidd Dir och der Meenung, dass et effektiv an déi Richtung soll goen, dass een an Zukunft iwwert de Mariage mat engem Lëtzebuurger d'Lëtzebuurger Nationalitéit méi liicht ka kréien.

Wann dat d'Stoussrichtung ass - an dat ass och, an déi déi gréng plädéieren -, dann, mengen ech, kënnen mer eis am Laf vun der Diskussioun och eens ginn an da brauche mer d'Motioun net ze stëmmen. Mä mir sinn allen zwee am Wuert vun deem, wat mer gesot hunn. An et ass fir eis e wichtege Punkt, well et dann hei haut mat dësem Gesetzesprojet kee Privileg um Fong fir d'Comtesse de Lannoy bleift, mä dat do wäert och déi normal Prozedur ginn an Zukunft nees fir all déi Leit, déi sech hei zu Lëtzeburg bestueden. An dat Zeeche wollte mer awer onbedéngt haut als gréng Fraktioun gesat hunn.

► **M. le Président.**- Den Här Bettel, wann ech gelift.

► **M. Xavier Bettel (DP).**- Här President, ech wollt just zu der Motioun vun deene Gréngen och soen, wa se esou presentéiert géif ginn, kéinte mir se och net stëmmen. Well et sinn eng Rëtsch vu Saachen, déi sollten diskutéiert ginn. Et geet ëm d'Sprooch, et geet ëm d'Origines, mat de Grousselteren. Dat war an der Belsch...

Et ass e Pak vu Saachen, an dass een elo just dat vum Mariage eraushëlt, géif ech wierklech net opportun fannen. Ech mengen, dass déi Proposition gutt ass, déi den Här Braz och elo geholl huet, fir dat an der Kommissioun ze diskutéieren a wat selbstverständlech eng Richtung ass, wou ee sollt driwwer diskutéieren.

Mä ech wëll hei kee Blankoscheck ginn, andeem mer einfach soen: „Elo Hochzäit, et ass alles an der Rei“, wa mer selwer awer aus Erfahrung wëssen, dass et och verschidden Abusë gëtt. Dat heescht, et muss een de Pro a Kontra jugéiere kënnen. Dofir sinn ech frou iwwert déi Proposition, fir dass et an der Kommissioun sollt diskutéiert ginn.

► **M. le Président.**- Gutt! Ech mengen, domadder wär e groussen Accord, wann net eng Unanimitéit, fir doriwwer an der zoustänneger Kommissioun ze schwätzen. Domadder wär d'Diskussioun iwwert dëse Punkt ofgeschloss.

Mir kommen dann elo zum Projet de loi 6445 iwwert d'Participatioun vun eiser Regierung bei der Revisioun vun de Bedeelegunge vun de Memberstaten um Internationale Währungsfong. Hei ass d'Riedezäit nom Basismodell festgeluecht. An et hu sech bis elo ageschriwwen: déi Häre Meisch a Kartheiser. D'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Michel Wolter. Här Wolter, Dir hutt d'Wuert.

10. 6445 - Projet de loi

- **autorisant le Gouvernement à participer à la révision générale des quotes-parts des pays membres du Fonds monétaire international approuvée par la résolution n°66-2 du conseil des gouverneurs en date du 15 décembre 2010**

- **approuvant l'amendement des Statuts du Fonds monétaire international décidé par le conseil des gouverneurs aux termes de sa résolution n°66-2 en date du 15 décembre 2010**

Rapport de la Commission des Finances et du Budget

► **M. Michel Wolter (CSV), rapporteur.**- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, no deenen deels passionnanten a passionéiert gefuerten Diskussiounen vun de Mëtte komme mer elo nees erëm an déi batter Realitéit vun der Weltwirtschaft an hir Konsequenzen och op eist Land. Well beim virleiende Projet de loi geet et ëm d'Approbatioun vun enger Statutenofännerung an ëm eng Revisioun vun de Quote-partë vun de Memberländer beim FMI, esou wéi se an der Resolutioun 66-2 vum Conseil des gouverneurs vum 15. Dezember 2010 ugehall si ginn.

Wann ee sech dem FMI seng Missiounen a Statuten ukuckt, da kann den FMI an enger gewësener Zäit an ënner gewëssene Voraussetzungen a Konditiounen senge Memberländer finanziell Mëttel zur Verfügung stellen, wa se mat Problemer an hirer Balance commerciale ze kämpfen hunn. Et ass eng Hëllef, déi soll verhéieren, dass esou Länner müssen drastesch Mesuren huelen, déi souwuel den nationale wéi och den internationale Wuelfstand kéinte schielegen.

Fir dës Missioun als Wiechter vun der Finanzstabilitéit weltwäit gerecht ze ginn, brauch den FMI finanziell Mëttelen, mat deenen hie ka schaffen. Dës Sue ginn dem FMI vu senge Memberländer an der Héicht vun hirer Quote-part zur Verfügung gestallt. Den Niveau vun der Quote-part hänkt vun der ekonomescher Gewichtung an engem relativ komplizéierte Calcul fir jiddwer eenzelt Land of.

Dës Quote-part definéiert och d'Gewichtung vun de Stëmmrechter vun de Länner am Conseil des gouverneurs vum FMI an determinéiert, bis wéi een Niveau ee beim FMI ka finanziell Ennerstëtzung ufroen. Laut de Statute vum FMI müssen op d'mannst all fënnf Joer d'Quote-parten iwwerkuckt ginn, fir sécherstellen, dass den FMI nach iwwert déi néideg finanziell Mëttel verfügt, fir kënnen am Noutfall adequat ze intervenéieren.

Bei dësem Exercice gëtt souwuel de Besoin de financement vun de Länner wéi och d'Finanzcapacitéit vum FMI gepréift. Ausserdeem soll bei enger Revisioun och d'Stëmmgewichtung vun deenen eenzelne Länner iwwerkuckt ginn.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, duerch d'Modifikatioun vun de Statuten, wéi se am Kader vun där Resolutioun 66-2 vum Conseil des gouverneurs vum 15. Dezember 2010 ugehall gi sinn, ass engersäits d'Verdueblung vun de finanzielle Mëttel vum FMI décidéiert ginn, an anersäits ass festgehal ginn, dass d'Quote-partë missten iwwerschafft ginn, fir dass virun allem déi ekonomesch opstrieuend Länner méi eng grouss Gewichtung géife kréien. Fir genee ze sinn, gi méi wéi 6% vun de Quote-parten zousätzlech un dës Länner transféréiert an also vun anere Länner ofgezunn.

Wat d'Verdueblung vun de Finanzmëttel betrëfft, ass dat aus der Ängscht eraus geschitt, dass den FMI an dësen Zäite vun internationaler Kris an Iwwerscheldung vun de Länner net méi à même wier, senge Memberen am Noutfall adequat kënnen ze hëllefen. Dofir ginn d'Mëttelen elo op iwwer 665 Milliarden Euro opgestockt.

D'Ofännerung vun de Statuten an déi nei Opdeelung vun de Quote-parten am FMI huet fir Lëtzeburg zur Konsequenz, dass mir an en anere Grupp vu Länner kommen, déi datselwecht Stëmmrecht genéisze wéi mir. Mir sinn elo oder mir kommen elo zesummen an e Grupp mat ënner anere Holland, der Belsch, Israel, Bulgarien, Rumänien an der Ukraine; woubäi besonnesch fir eis d'Appartenance vun Holland an der Belsch am selwechte Grupp wichteg ass.

Wat sinn elo déi finanziell Konsequenze vun dëser Reform fir onst Land? Eng vun deene Konsequenzen huet de Finanzminister Frieden d'lescht Woch an der Presentatioun vum Budget fir 2013 ernimmt. Aktuell beleeft sech de finanziellen Undeel vu Lëtzeburg un de Ressourcë vum FMI op 0,176%. Dat Ganzt ënnert der Form vun DTSen, sougenannten „droits de tirage spéciaux“. Dës 0,176% stellen d'Equivalent vun ongeféier 497 Milliounen Euro duer. Eis Droit-de-voten, fir déi 0,176%, beläfe sech awer op 0,195%.

Mat der Statutenofännerung vum FMI an där domadder verbonnener Verdueblung vun de finanzielle Ressourcen ergëtt sech fir eist Land, dass eis Quote-part vun 0,176 op 0,277% an d'Luucht geet; wat e gudde Strapp iwwert der Gréisst vun eise Land ass, wann een et reng quantitativ kuckt, an éischter qualitative Bewäertungskritären entsprécht, déi eigentlech iwwert d'Gréisst vum Land erausginn.

An DTSen ausgedréckt, klamme mir vu 418,7 Milliounen op 1.321,8 Milliounen DTS, wat an Euroen eng Steigerung vu 497 op 1.568 Milliounen Euro bedeit. Ennert dem Stréch also eng Steigerung vun 903 Milliounen DTS respektiv 1,07 Milliarden Euro.

Wéi gëtt dës Operatioun elo finanziell geregelt? An zwar ass de Virschlag vun der Regierung, dee mer elo hei solle guttheeschen, dass ee Véirels vun der Augmentatioun vun der Lëtzebuurger Quote-part, also ronn 268 Milliounen Euro, iwwert d'Reserve vun der Lëtzebuurger Zentralbank ofgewéckelt ginn. Dës Operatioun gëtt den Objet vun enger spezieller Konventioun tëschent dem Lëtzebuurger Stat an der Zentralbank an huet keng direkt Inzidenz op eise Statsbudget.

Déi reschtlech Dräivéirels vum Betrag, also 803,7 Milliounen Euro, mussen mir, also de Stat, bäisteieren. Dat Ganzt gëtt finanziéiert iwwert d'Emissioun vu sougenannte Bons de trésor, mat deem den FMI e sougenannten Droit de tirage de trésorerie zougesprach kritt. Wann den FMI dës Bong zéie géif, da géif dës Montant zu Laaschte vum Fonds de la dette publique goen. Vu dass de Bon de trésor eigentlech d'Contrepartie vun der net libéréierter Partie vum Kapital ausmécht an ofdeckt, kéint et awer am Prinzip net zu esou engem Tirage.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, de Statsrot hat bei dësem Projet de loi keng fundamental Observatiounen. Déi héich Kierperschaft huet nientendredatiounen Hiweiser just proposéiert, d'Reiefolleg vun den Artikelen ëmzedréien an d'Resolutioun hannert de Gesetzestext ze annexéieren, wat mir als Finanzkommissioun dann och esou décidéiert hunn.

Zum Schluss hoffen ech, dass d'Chamber gréng Luucht gëtt fir dës wichtege Projet, well ouni déi finanziell Mëttel an d'Ennerstëtzung vum FMI, déi bis elo an der Bekämpfung vun der europäescher Scholdekris gefloss sinn an nach wäerte flësse müssen, wäre mir an Europa sécherlech nach net op dem Punkt, aus der Kris erauszekommen, respektiv do, wou mer eis haut befannen.

Ech soen lech Merci fir Är Opmierksamkeet a géif lech bidden, de virleiende Projet de loi ze stëmmen.

Merci!

► **M. le Président.**- Merci dem Här Rapporteur. Als éischte Riedner ass den Här Claude Meisch agedroen.

Discussion générale

► **M. Claude Meisch (DP).**- Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, der Opfuerderung vum Rapporteur kommen ech gären no. An eis Fraktioun wäert dann och dës Projet de loi hei stëmmen. De Rapporteur ass am Detail drop agaangen.

Et huet een e bëssen d'Impressioun, et géif hei business as usual gemaach ginn. Et ass déi 14. Révision générale, déi hei virgehall gëtt, wat d'Opstelle vum FMI ubelaangt. All fënnf Joer - hu mer héieren - gëtt esou eng Révision générale gemaach. Mä trotzdem gesi mer hei, dass se am Kontext vun der aktueller Finanz- a Wirtschaftskris gemaach gëtt an datt et zu awer net manner wéi dem Doublement vun de Ressource-financière vum FMI féiert, an do nienendrun dann och nach eng Kéier d'Représentation vun den eenzelnen État-membren ugepasst gëtt, dem Poids économique réel, wéi et sech haut da presentéiert.

Et ass och ënnerstrach ginn, datt dës Projet de loi net eng direkt Inzidenz op d'Finanzsituatioun vum Lëtzeburgesch Stat, vum Statsbudget huet, well en Deel vun deene Gelder, déi mer do müssen als Apport bréngen, iwwert d'Zentralbank wäert finanziéiert ginn, en aneren Deel iwwert d'Bon-de-trésorë wäert geliwwert ginn.

Allerdéngs mussen mer wëssen, datt mer awer iergendwou ëmmer mussen riichtstoen, wann iergendwou op anere Plazen dann déi Gelder do mussen genotzt ginn, fir Interventiounen kënnen ze maachen, an Interventiounen och emol kënnen schifgoen, datt mer awer vläicht net haut, mä spéider eng Kéier eng Répercussioun op eise Budget do wäerten hunn.

Et ass e Mechanismus, deen eis jo net ganz friem ass, wou mer an der Lescht relativ vill Engagementer an déi dote Richtung geholl hunn, wéi zum Beispill beim ESM, wéi zum Beispill bei deene Griichenland-Direkthëllefen, déi mer als Lëtzeburg iwwerhall hunn, wéi déi Engagementer och, déi Garantien am Dossier Dexia. A mer müssen eis awer iergendwou bewusst sinn, datt, wann „alle Stricke reißen“, mer awer och als Lëtzebuurger Stat derfir mussen geruedstoen. Soudatt mer hei iwwert dat, wat ganz schnell gesot ginn ass, „et huet keng direkt Inzidenz op de Statsbudget“, ganz schnell ewechginn, mä awer spéiderhi vläicht eng Kéier kënnen iwwerrascht ginn.

An normalen Zäite sécherlech net. Mir hunn alleguerten an der Schoul geléiert: E Stat, dee kann net faillite goen. Déi lescht Méint an e puer Joer hunn eis eppes aneschtens geléiert, duerfir solle mer eis däärs ëmmer bewusst sinn.

Ech soen lech Merci.

► **M. le Président.**- Merci dem Här Meisch. Elo kritt den Här Kartheiser d'Wuert.

► **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, ech géif mech ganz gär deene Wiederer uschleissen,